

Už žemę ir žmogų

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGOS SPECIALUS LEIDINYS 2013

Tikras šeimininkas – klestinčiai Lietuvai

Skubotas Eurais – nesveikos
ekonomikos ramentas 3 psl.

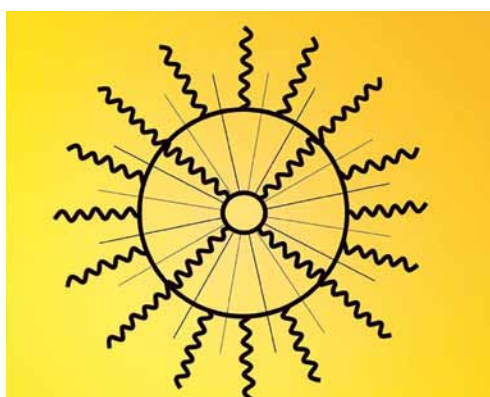
Sveika gyvensena turi
tapti prioritetu 14 psl.

Kiek kainuoja Tavo
Lietuva? 5-6 psl.

Fondas „Švieskime vaikus“
ugdo meilę literatūrai 10 psl.

www.ropo2014.lt

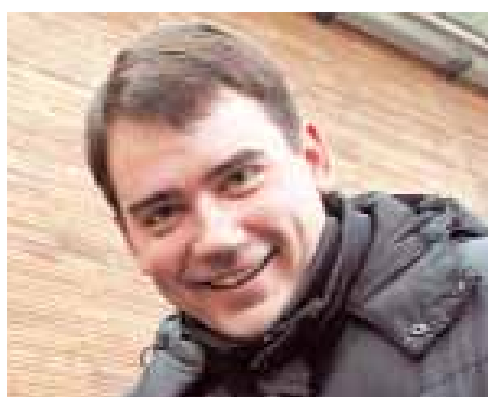
Išskirtinis interviu su kandidatu į LR Prezidentus 7-9 psl.

Projektas „Išsaugokime vyrus“
gelbsti gyvybes 2 psl.

Kaimo žmonių atstovas
Europos Parlamente 13 psl.

www.lvzs.lt/issaugokimevyrus

Keliomis žmogaus gyvybėmis matuojamas abejingumas?

Rugsėjo 15-ąją minėjome tarptautinę kovos su prostatos vėžiu dieną. Minėti paminėjome, o kas pasikeitė? Jau keletą metų valstybė skiria lėšų ankstyvajai prostatos vėžio diagnostikai, tačiau programa praktiškai neveikia. Europos Sąjungos sveikatos apsaugos institucijoms siunčiama ataskaita, jog valstybė skiria lėšų ir dėmesio, o realybėje nepanaudotos lėšos grįžta į biudžetą.

Prieš dvejus metus ištiesęs pagalbos ranką Lietuvos sergančių prostatos vėžiu draugijos prezidento Gedimino Žyžio sumanytai akcijai „Išsaugokime vyrus“, nupirkau mobilią kraujo tyrimų laboratoriją, kuri išvažiuo į Lietuvos savivaldybes tikrinti vyrų kraują. Atrodytų, reikia džiaugtis: laboratorija atvyksta į kaimus, miestelius, paima tyrimams vyrų kraują PSA kiekiui nustatyti, kai jie vargu ar patys būtų radę laiko ir galimybių atvykti į rajonines gydymo įstaigas. Vykdytos akcijos metu daugiau kaip 1200 vyrų buvo nustatytas padidėjęs PSA kiekis kraujyje. Tai reiškia, jog apie pusę šių vyrų sužinojo nemalonią diagnozę – prostatos vėžys. Dėl šios akcijos jie turėjo daug didesnių galimybių įveikti šią ligą ir išvengti didžiulės tragedijos visai šeimai.

Pirmame akcijos etape mobiliąją kraujo tyrimų laboratoriją eksploatuojanti įmonė „Medicina practica“ akcijai vykdyti atskiroje savivaldybėje turėjo sudaryti sutartis su pirminiais sveikatos priežiūros centrais, administruojančiais valstybės finansuojamą prevencinę priešinės liaukos (prostatos) vėžio programą. Dalis PSPC su džiaugsmu priėmė mūsų pastangas iširti tuos vyrus, kurie gyvena kaimo vietovėse, neranda laiko, galimybių ir motyvacijos pasitikrinti. Tačiau

buvo ir tokių, kurie atmetė galimybę bendradarbiauti su akcijos vykdytojais, motyvuodami, jog jų savivaldybėse tokia akcija nereikalinga. Siekdami nuslėpti realią situaciją, gėdingą abejingumą, akcijai nepritariantys medicinos biurokratai užslaptino duomenis apie iširtų vyrų skaičių skirtingose savivaldybėse, nes tose savivaldybėse, kuriose važinėjo laboratorija, iširtų vyrų skaičius gerokai išaugo, o savivaldybėse, kurios atsisakė bendradarbiauti – skaičiai liko skandalingai maži. Pareigūnas, kuris priėmė sprendimą užslaptinti duomenis apie prevencinėje programoje dalyvavusių vyrų skaičių atskirose savivaldybėse, turbūt net nepagalvojo, kad pasirašė mirties nuosprendį ne vienam vyrui. Toks biurokratinis požiūris nieko nekeisti, nesistengti valstybės finansuojamą programą padaryti labiau prieinamą žmogui žlugdo apskritai pasitikėjimą valstybe ir jai tarnaujančiais pareigūnais.

Sveikatos apsaugos ministru tapus Povilui Viteniui Andriukaičiui ir pasigirdus grėsmingai retorikai privačios medicinos atžvilgiu, tapo aišku, jog šnekėti apie akcijos tęsimą bendradarbiaujant su savivaldybių PSPC nėra prasmės. Reikėjo spręsti dilemą – nutraukti akciją ar visų tyrimų finansavimą vykdyti savo lėšomis. Žinodamas,

kiek akcijos metu išgelbėta vyrų, nutariau akciją tęsti. Dabar nebereikia lankstytis prieš medicinos biurokratus, užtenka bendrauti su bendruomenėmis, kurios su didžiausiu džiaugsmu priima akcijos laboratoriją, juolab, kad dabar pagal tam tikras programas kraują nemokamai išsirti gali ir moterys. Vien per pirmąją pratęstos akcijos savaitę 350 žmonių buvo atliktas kraujo tyrimas ir tai yra didelis indėlis į šių žmonių sveikatos išsaugojimą. Žinau, jog pavydas užvaldys sąmones tu, kurie abejingi žmonių sveikatai, bet nori tų pačių žmonių palankumo. Ponai politikai, medicinos biurokratai, vykdykite valstybines

programas, padėkite išvengti tragedijų šimtams šeimų ir darbais užsitarnausite žmonių pagarbą bei palankumą. Su malonumu papildomas lėšas skirčiau kultūros projektams, bet suprantu, jog turiu padėti žmonėms, kuriems tos pagalbos gyvybiškai reikia.

Visiems nuoširdžiai linkintis stiprios sveikatos, – Ramūnas KARBAUSKIS, ūkininkas, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininkas, projekto „Išsaugokime vyrus“ mecenatas

Mieli skaitytojai ir visi esantieji šalia Jūsų!

Gyvenimas taip lėmė, kad mano akistata su onkologinėmis ligomis prasidėjo prieš gerus keturiasdešimt metų. Prostatos vėžys įveikė mano Tėvą, o po kelerių metų onkologinė liga nepagalėjo ir Mamos. Prieš daugiau kaip dvidešimt metų sužinojau, kad Kanadoje gyvenantis mano Tėvo brolis taip pat serga prostatos vėžiu, tačiau liga neprogresuoja, o gydytojų stebimas Jis išgyveno iki 89 metų ir mirė ne nuo prostatos vėžio.

Ilgainiui atsirado nuojauta, kad ši liga gali paliesti ir mane. Būdamas 53 metų pasidomėjau, ar galimas šios ligos paveldimumas ir kaip laiku tai sužinoti. Šeimos gydytoja paaiškino, jog tam reikia atlikti paprastą kraujo testą – prostatos specifinio antigeno (PSA) tyrimą.

Dvejus metus tyrimų rezultatai buvo geri. Nusiraminau, turėjau įdomų ir gerą darbą. Vienerius metus praleidau ir neatlikau kraujo tyrimo, kuris rodo galimą prostatos susirgimą. To pakako, kad kitais metais tyrimas parodė padidėjusį PSA kiekį kraujyje. Tolesni tyrimai ir gydytojo urologo išvada – II prostatos vėžio stadija.

Ir žinote, kas dabar yra džiugu? Ogi tai, kad šiuo metu, praėjus 10 metų po radikalių operacijų, būdamas sveikas bei darbingas, galiu kreiptis į Jus, mieli skaitytojai ir skaitytojos.

Remdamasis savo asmenine patirtimi bei patirtimi 7000 Lietuvos vyrų, kurių gyvybė jau yra išsaugota dėl Lietuvoje pradėtos vykdyti prostatos vėžio ankstyvos diagnostikos programos, kviečiu suvokti žmogaus gyvybės trapumą ir tai, kiek nedaug reikia, kad laiku užkirstume kelią visų skausmui dėl mylimo žmogaus netekties.

Jums sudaryta unikali galimybė prevenciškai pasitikrinti priešinės liaukos (prostatos) sveikatą. Dėl Jūsų sveikatos ir Jūsų artimųjų laimės pasi- naudokite šia galimybe.

Nuoširdžiai su didžiausia pagarba ir tikėjimu Jūsų išmintimi, – Gediminas ŽYŽYS, Lietuvos sergančiųjų prostatos vėžiu draugijos prezidentas

Ankstyvoji ligų diagnostika – laidas į sveiką ir kokybišką gyvenimą

Efektyvus pažangių medicininių tyrimų naudojimas laboratorijose tiesiogiai susijęs ne tik su sėkmingu gydymu, bet ir su naujomis sveikatos profilaktikos galimybėmis. Šiuolaikinėje medicininių tyrimų laboratorijoje kiekvieną darbo dieną vyksta maži stebuklai.

Kompiuterizuoti automatiniai analizatoriai iš kraujo per kelias minutes padeda išgauti daugybę labai tikslios informacijos apie žmogaus organizmo būklę. Kaip tai svarbu, rodo faktas, kad ligos diagnozė net 70-90 procentų priklauso nuo medicininių tyrimų atsakymo. Todėl laboratorijų modernumas ir darbuotojų kvalifikacija užima itin svarbią vietą rūpinantis žmonių sveikata.

Didžiausia privati Lietuvoje „Medicina practica“ laboratorija yra sukūrusi vieną patikimiausių medicininių tyrimų sistemų Baltijos šalyse.

Kuo tyrimai kokybiškesni ir greičiau pasiekia gydytojus, tuo efektyviau galima pagelbėti žmogui. Tinkamai įvertinus gautą informaciją liga diagnozuojama daug lengviau ir tiksliau.

Vykdamas ligų profilaktiką, ankstyvąją diagnostiką labai svarbu, kad žmonės visada laiku ir sistemingai atliktų tyrimus. Kalbant apie projektą „Išsaugokime vyrus“, džiaugiamės, kad, turėdami „laboratoriją ant ratų“, galime pasiekti atokiausius Lietuvos kampelius ir patikrinti vyrus faktiškai jų namuose, nereikia nei šeimos gydytojo siuntimo, nei papildomų išlaidų bei laiko pasiekti rajoninius gydymo centrus. Vykdydami projektą jau ne pir-

mus metus, pastebėjome, kad dažnai vyrai net nežino apie tai, kad galima iš kraujo tyrimo nustatyti prostatos būklę ir, esant pavojaus signalui, laiku gydytis. Ankstyvųjų prostatos vėžio stadijų gydymas dažniausiai būna sėkmingas.

Mes nesiekiamo pelno iš šio projekto, džiaugiamės, kad kartu su mecenatu bei kitais geros valios pagalbininkais galime organizuoti tokią reikalingą žmonėms akciją ir, nesinaudodami jokia valstybės parama, vykdomė prostatos vėžio prevenciją bei kartu informuojame ir šviečiame žmones sveikatinimo kausimais. Tikime, kad kiekvienam atėjusiam vyrui projekto organizatorių suteikta galimybė pasitikrinti sveikatą, kur tyrimas kainuotų apie 40 lt. vyrui, kuriam nepriklausytų tikrintis pagal valstybės dotuojamą prostatos vėžio ankstyvosios diagnostikos programą, pasitarnaus ne vienos gyvybės išgelbėjimui. Tai puiki investicija į žmogaus sveikatą, o kartu ir į valstybės stiprinimą.

Atestuotų medicininių tyrimų laboratorijų tinklo „Medicina practica“ vadovas gydytojas Svajūnas BARAUSKAS

Bronis Ropė: skubotas Euro - nesveikos ekonomikos ramentas

Euro įvedimo kriterijai iš esmės yra teisingi ir apibūdina sveiką, gerai ant kojų besilaikančią ekonomiką. Atitikti šiuos kriterijus – sumažinti deficitą, pažaboti infliaciją ir t.t. – bet kokiai ekonomikai sveika, kaip bet kokiam žmogui, norinčiam būti savarankiškam, reikia mokėti tvirtai laikytis ant kojų. Tačiau mūsų valdžia daro priešingai – ji nesistengia pastatyti mūsų ekonomikos ant kojų, nestiprina mūsų šalies organizmo – jai tik rūpi Briuseliui parodyti, kad ekonomika esą jau yra pakankamai stipri.

Bronis ROPĖ,
Ignalinos meras

Tai yra tas pats, kad, užuot išmokę vaiką vaikščioti, užuot siekę, kad jis būtų sveikas, stiprus, savarankiškas ir valdytų savo kūną, tėvai bando kitiems kaip nors įrodyti, jog vaikas stovi ant kojų, bet iš tikrųjų jį laiko pakabintą ant kabliuko. Iš tolo gali pasirodyti, kad kūnas vertikalią padėtį išlaiko pats, tačiau iš tikrųjų jis ant kojų nesilaiko, jis kabo. Vaikščioti pats pakabintas neišmoksi niekada. Gali nebent uždusti.

Mūsų ekonomika ir dūsta dėl to, kad valdžia ją laiko pakabintą ant kabliuko, o ne skatina savarankiškai stiprėti. Dėl ydingos dar Kubiliaus vyriausybės patvirtintos ir dabartinių valdančiųjų palaikomos biudžeto konsolidavimo tvarkos iš regionų išsiurbiami pinigai, kuriuos sukuria naujos aktyviosios savivaldybės skatinamos darbo vietos – kaip tada „kojų“ raumenims stiprėti, jeigu centre esantys „smegenys“ daro viską, kad jie atrofuotųsi? Bet koks Gyventojų pajamų mokesčių prieaugis savivaldybėje perduodamas valstybės biudžetui. Visoms savivaldybėms diegiamas išlaikytinių mentalitetas, pratinant prie europinės paramos ir negalvojant, kaip sukurti vietinę bendruomenę, ekonomiką, energetiką, kuri galėtų išsiversti su kuo mažiau išorinių injekcijų, įvežtinio kuro, atvežtinio maisto.

Šiuo metu kuo daugiau savivalda stengiasi skatinti vietinę ekonomi-

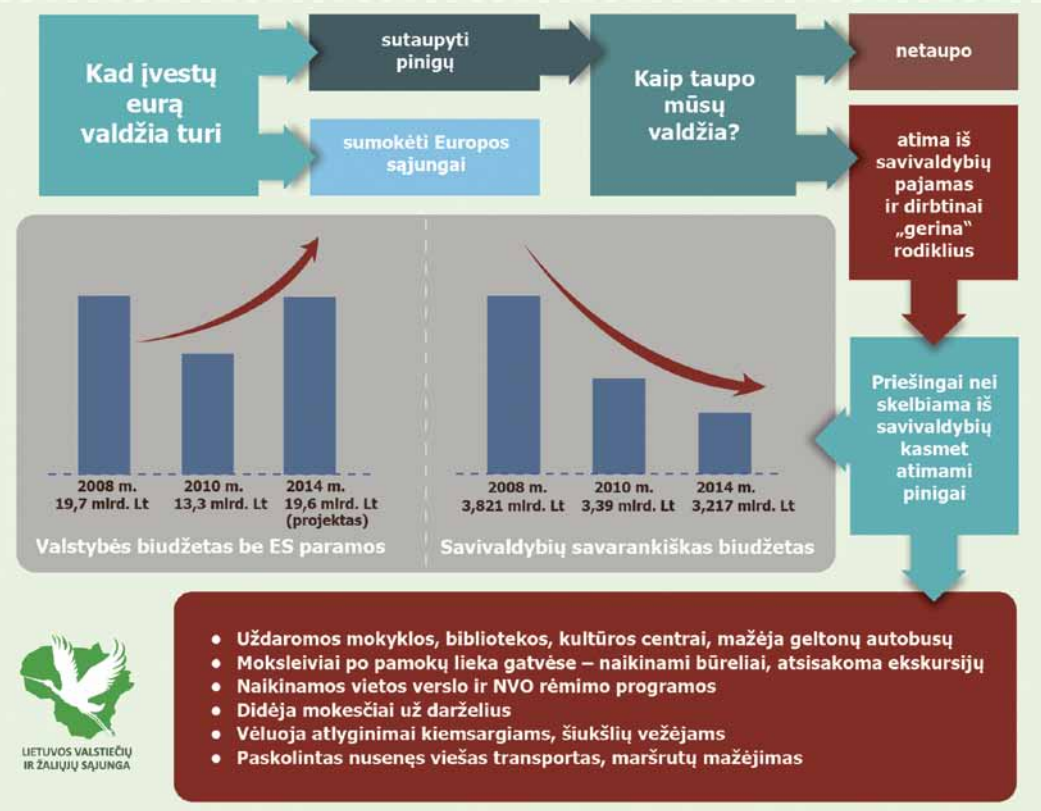
ką – tuo labiau ji dusinama, o paskui valdžia stebisi, kodėl žmonės nesijaučia šeiminiškai savo šalyje, kodėl aktyvūs žmonės išvažiuoja, kodėl tuštėja, sensta kaimai ir rajonų miesteliai. Pateiksiu paprastą pavyzdį – valdžiai dirbtinai „gerinant“ rodiklius, savivaldybės buvo priverstos nutraukti visas smulkaus verslo rėmimo programas. Aš jau nekalbu apie neapšviestas gatves, nemokamas atostogas ir skolas kiemsargiams. Taigi nutraukę reikalingiausio – vietinio verslo rėmimo programą, dabar lauksim, kol dideli ponai iš Briuselio atvažiuos ir valdiškose seminaruose su brangiais sumuštiniais mus išmoks pinti krepšius ir gaminti baldus. Ignalinos rajonas neturi skolų, mes išmokome gyventi savarankiškai, sukūrėme renovacijos modelį Lietuvai, pirmieji pradėjome realiai mažinti šilumos kainas gyventojams, tačiau pažiūrėkime į sostinės situaciją.

Kojos, ant kurių turi laikytis stipri ekonomika, – iniciatyva iš apačios, pagrįsta regionų plėtra, darbo vietomis visose savivaldybėse, realia savivalda. Tai turėtų skatinti valdžią, kuri yra tikra šeiminkė savo šalyje, o ne vasalė – europinės paramos siurbikė. Negalima visos ekonomikos grįsti vien tik centriniu persikirstymu, kaip buvo sovietiniais laikais, vartojimu ir neproporcinga gamtą žalojančių miestų plėtra – tai tas pats, kaip žmogui nuolat stovėti tik ant vienos kojos. Būtent tokių parodomųjų manipuliacijų imamasi svarstant Seime ateinančių metų valstybės ir savivaldybių biudžetą bei ateinančią ES paramos

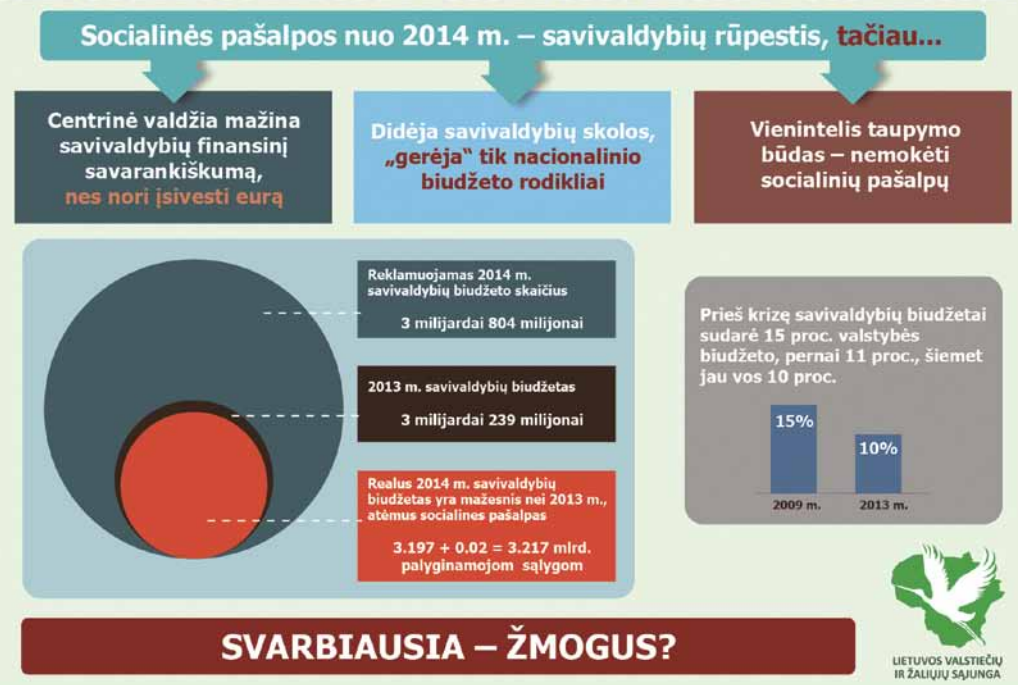

Ignalinos meras Bronis Ropė (kairėje) ir LVŽS pirmininkas Ramūnas Karbauskis

Kaip Euro naikina vietos ekonomiką ir savivaldą

Kaip Euro naikina vietos ekonomiką ir savivaldą

finansinę perspektyvą. Skelbiama, kad didėja asignavimai regionams, nors realiai savivalda finansiškai tampa vis labiau neįgali. Jei 2009 metais savarankiški savivaldos biudžetai sudarė 15 proc., tai šiandien – jau vos 10 proc. nacionalinio biudžeto.

Užuot darniai ir subalansuotai plėtojusi mūsų ekonomiką, valdžia išmuša jai pagrindą iš po kojų ir kabina visą šalį ant kabliuko, kad gautų euro ramentą, nuo kurio šalis stipri nebus, ant kojų nestovės savarankiškai. Euro svarbus tiek, kiek svarbus pižonui gražus aksesuaras ar šiuolaikiškas išmanusis telefonas, rodantis priklausymą tam tikram „klubui“, socialiniam sluoksniui. Kitos šalys, kurios nekompleksuoja dėl priklausymo ar nepriklausymo tokiam klubui, savarankiškai sprendžia, ar nori jam priklausyti – pvz., Švedija. O štai mūsų valdžia elgiasi kaip nesubrendęs pauglys, pasiruošęs dėl madingo telefono užstatyti tėvų būstą bankui, o

jeigu paskolos neduos bankas – pasiduoti greitųjų paskolų bendrovei.

Valdžia, kuri elgtųsi kaip šeiminkė, turėtų atlikti gerų tėvų vaidmenį, kurie mokėtų išaiškinti vaikui, kad savarankiškai atsistoti ant kojų yra daug svarbiau, nei bet kokia kaina įsigyti mobilų ir pasigirti draugams. Be abejo, tėvai ne tik aiškina, bet ir sudaro sąlygas vaiko augimui. Ant kabliuko nekabina, nelepina, bet ir nedusina.

Skubotas lito atsisakymas, pinigų iš regionų dirbtinai perkeliant į nacionalinį biudžetą, Lietuvai yra kabliukas, o stiprioms, dar savarankiškai kvėpuojančioms savivaldybėms – peilis. Kol šalies ekonomika nesustiprėjo, kol valdžia neišmoko šalyje tvarkytis be Briuselio ir euro lobistų sufleravimų, kol galiausiai neiški pati euro ateitis ir euro įvedimui nepritaria dauguma Lietuvos piliečių – jokių kalbų apie savo valiutos panaikinimą Lietuvoje neturi būti.

4 ENERGETINĖS LAISVĖS ŽEMĖLAPIS

VĖJAS

✘Mitai: Saulės Lietuvoje „per mažai“, vėjas pučia „ne visada“, žalioji energija neapsimoka.

✓Realybė: Atsinaujanti energetika naudoja vietinius šaltinius, stiprina vietos ekonomiką, sukuria aukštos pridėtinės vertės darbo vietas ir neša valstybės investuotus pinigus atgal į Lietuvos žmonių kišenes, kartu mažina globalų atšilimą ir oro taršą. Vėjo energijos potencialas mūsų jūros šelfe trigubai viršija numatomą Visagino atominės elektrinės galingumą Lietuvai. Vien iš vėjo Lietuva gali tapti pilnai nepriklausoma elektros gamybos prasme, tačiau juk Lietuvoje yra ne tik vėjas, kalbame apie biomasę, biodujas, geotermiją, kogeneraciją, taupymą ir t.t. Nepriklausomybei užtikrinti veiks ir strateginis suskystintų dujų terminalas.

BIOKURAS

✘Mitai: Žalieji nori „sudeginti visus miškus“, „žalieji“ prieštarauja siekiui tapti nepriklausomais nuo Rusijos.

✓Realybė: Mero Bronio Ropės vadovaujamas Ignalinos rajonas jau 15 metų nenaudoja importuojamo kuro šilumos gamybai ir puikiai rūpinasi miškų saugojimu. Lietuvai, turinčiai nemažus biokuro resursus ir centralizuotą šilumos sistemą, apsimoka statyti kogeneracines jėgaines, gaminančias tiek elektrą, tiek šilumą. Lietuvoje yra milžiniškas biodujų potencialas (karvių mėšlas, organinės atliekos), o elektros gamybos savikaina iš jų yra labai maža.

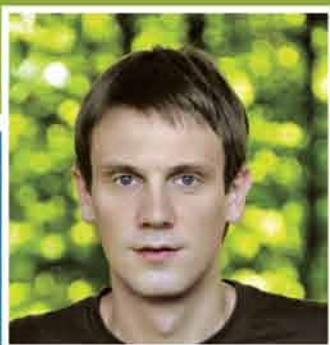
RENOVACIJA

✘Mitai: Namų renovacija stringa, pensininkai, socialiai remtini gyventojai trukdo renovacijai; žmonės nepasitiki valdžia ir bankais, ir nenori investuoti.

✓Realybė: Saugų gyventojams renovacijos modelį sukūrė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos valdybos pirmininkas Ignalinos meras Bronis Ropė. Jo sprendimų dėka prasidėjo masinė daugiabučių renovacija Ignalinoje ir šią praktiką iš karto perėmė Vyriausybė. Modelio esmė - valdžia kartu su gyventojais prisiima atsakomybę už renovaciją ir nepalieka žmonių rinkos savivalei.

✘Mitai: Blogai, kad iš Lietuvos pasitraukė JAV korporacija „Chevron“, mes praradome galimybę ištirti savo žemės gelmes.

✓Realybė: „Chevron“ be konkurso gavo leidimą ne tik tirti, bet ir nevaržomai naudoti mūsų skalūnų atsargas. „Chevron“ nežadėjo jokių nuolaidų ir pardavinėtų mums dujas rinkos kainomis. Skalūnų dujų išgavimui naudojamas hidraulinis ardymas, kuris reikalauja milžiniškų kiekių vandens ir tuščių žemės plotų. Milijonai tonų vandens su chemikalais aukštu slėgiu pumpuojami į žemės gelmes. Ekologinės tokio žemės ardymo pasekmės - katastrofiškos, ypač - žemės ūkiui. Toksiškos medžiagos anksčiau ar vėliau pasiekia paviršinius vandenius. Todėl visame pasaulyje vyksta arši kova tarp ūkininkų ir naftos kompanijų. Komeraciškai naudingais gręžiniais tampa, kai šimtai jų statoma po 4-6 viename kvadratiname kilometre. Aplinkai ir žmonių sveikatai itin kenksmingos technologijos aktyviai diegiamos trečiojo pasaulio valstybėse, kurių vyriausybės lengvai atiduoda pelną korporacijoms, o žalą palieka gyventojams.

**TOMAS TOMILINAS,
POLITOLOGAS**

Prezidentė Dalia Grybauskaitė laimėjo rinkimus su šūkiu - sutvarkysiu šilumos monopolijas ir gerinsiu santykius su kaimynais. Akivaizdu, kad nei pirmo, nei antro pažado nepavyko įgyvendinti. Ką daro Prezidentė?

Tampa aršia konservatore, susipyksta su visais kaimynais, rodo nepagarbą savo žmonėms dėl referendumo sprendimo, vedžioja už nosies latvius ir estus dėl Visagino AE. Kalbant apie monopolijas - Prezidentės ir patarėjų tikėjimas laisva rinka nedavė jokios naudos. Prezidentė slopino bet kokias pastangas stiprinti valstybės kontrolę, savivaldos teises ir monopolijos šilumos ūkyje vis dar klesti. Už mūsų pinigų.

**BRONIUS RASIMAS,
ŽURNALO „ENERGETIKOS
ERDVĖ“ REDAKTORIUS**

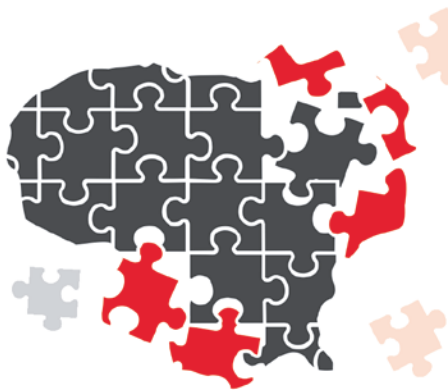
Valstietiška patirtis moko - nedėk visų turimų kiaušinių į vieną pintinę, nes jei duš, tai visi. Tą galima pasakyti ir apie prigesusį Visagino AE projektą, t.y. vieno galingo

generatoriaus įrengimą. Bet juk kuo daugiau įrengtų decentralizuotų energijos generavimo šaltinių, tuo didesnis energetinis saugumas. Tą visur pabrėžia tiek vietiniai, tiek užsienio specialistai. Net ir vertinant pagal investicijas vienam projektuojamos jėgainės kilovatui, branduolinė energetika pralošia dėl projekto įgyvendinimo trukmės ir pastovių darbo vietų sukūrimo.

Kodėl Valstiečių ir žaliųjų sąjunga siekia referendumo dėl žemės pardavimo užsieniečiams?

Kai kalbame apie žemės pardavimą užsieniečiams – turime pirmiausia susitarti dėl sąvokų. Turbūt niekas neprieštarautų, jei į Lietuvą atvyktų darbstūs ūkininkai su savo šeimomis iš užsienio. Tačiau mūsų žemė ir išteklių dažnai domina ne tikrus ūkininkus, kurių skaičius, deja, sparčiai mažėja visoje Europoje, o spekuliantus, nekilnojamo turto perpardavinėtojus ir MILŽINIŠKAS KORPORACIJAS.

- Milijonus hektarų žemės pasaulyje valdančios maisto kompanijos (tokios kaip Cargill ar Nestlé) turi bent dvigubai didesnį BVP nei visa Lietuva. Tai reiškia, kad tokios kompanijos, jei norėtų, galėtų pigiai nupirkti VISĄ mūsų žemę.

- Europoje pastaruoju metu plinta „žemės grobimo (land grabbing)“ reiškiny, kai milžiniškos korporacijos masiškai tiesiogiai ar per tarpininkus supirkinėja pigią žemės ūkio paskirties žemę Rytų Europoje.

- Remiantis TNI instituto mokslininkų duomenimis, pavyzdžiui, Rumunijoje apie milijoną hektarų (6 proc.) dirbamos žemės priklauso kelioms tarptautinėms korporacijoms.

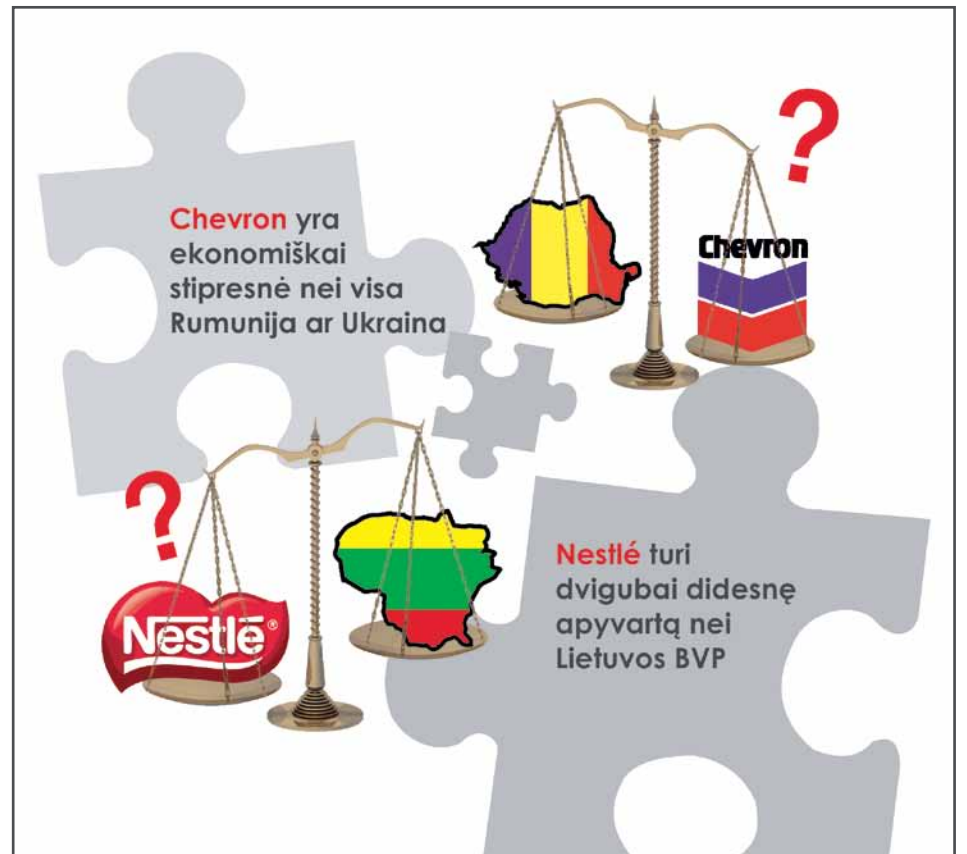
- Europa naudoja 600 mln. ha dirbamos žemės, nors pati turi tik 200 mln. ha. Vadinasi, yra didžiulis dirbamos žemės deficitas, kuris kompensuojamas netgi kitų žemynų sąskaita. Derlinga, neužteršta genetiškai modifikuotais pasėliais ir idealiose klimato sąlygose esanti Lietuvos žemė yra jokiais pinigais neįkainojamas valstybės turtas, kuris gali būti lengvai prarastas, jei bus leidžiamas parduoti tarptautinėms (taip pat ir GMO) korporacijoms.

Šaltiniai: www.globaltrends.com, www.tni.org, wikipedia.org, corpotateurope.org

- Tarp 100 galingiausių pasaulio ekonomikų pagal Bendrąjį vidaus produktą (BVP) ar pajamas tik 56 yra valstybės, o 44 – tai milžiniškos tarptautinės korporacijos.

- Didžiausios pasaulio korporacijos (prekybos centrų tinklas Wall-Mart Stores) pajamos viršija 174 pasaulio valstybių BVP, įskaitant ir Švediją, Saudo Arabiją, Ukrainą ir t.t.

- Pasaulio naftos gigantė Shell turi didesnį BVP nei 170 milijonų gyventojų turintis Pakistanas. Hitachi finansiškai galingesnė nei Čekija ar Vengrija. Chevron yra ekonomiškai stipresnė nei visa Ukraina ar Rumunija.

KIEK KAINUOJA TAVO LIETUVA?
www.uzreferenduma.lt

Jonas Vilionis (Lietuvos pieno gamintojų asociacijos pirmininkas):

„Reikalaujame surengti tautos referendumą dėl žemės pardavimo užsieniečiams. Jei tauta nuspręs, kad Lietuvos žemė negali priklausyti užsieniečiams ir jų steigiamoms įmonėms Lietuvoje – Lietuva turės iš naujo derėtis dėl šios stojimo į ES sąlygos.“

Andriejus Stančikas (Žemės ūkio rūmų pirmininkas):

„Kartu su kitų šalių partneriais turime stengtis, kad Rytų Europos šalių stojimo į ES sutartys būtų peržiūretos, leidžiant šalims pačioms spręsti, ką daryti su savo žeme. Žemė negali tapti spekuliacijų objektu.“

Kovoje mes ne vieni

Mūsų pasiūlymai ir ketinimai sulauks milžiniškos kritikos. Mus kaltins nacionalizmu ir ES teisės neišmanymu. Tačiau iniciatyva peržiūrėti ES žemės politiką kyla visoje Europoje. Ji neturi nieko bendra su tautinę ir rasinę nesantaiką kurstančiais judėjimais ir asmenimis.

Tvirtą paramą Rytų Europos šalims išreiškė pasaulinis milijonus ūkininkų iš 94 pasaulio valstybių vienijantis valstiečių judėjimas La Via Campesina*, pasaulinė Žemės draugų organizacija (Friends of the Earth), Greenpeace, Pasaulinė žemės koalicija (International Land Coalition) ir daugelis kitų.

*VIA CAMPESINA – DIDŽIAUSIA PASAULIO VALSTIEČIŲ ORGANIZACIJA

Via Campesina (iš ispanų kalbos la vía campesina - Valstiečių kelias) reiškia „1993 m. gimusį tarptautinį judėjimą, kuris koordinuoja valstiečių organizacijas, susidedančias iš smulkių ir vidutinių augintojų, žemės ūkio darbuotojų, kaimo moterų ir vietinių bendruomenių Azijoje, Afrikoje, Amerikoje ar Europoje“. Ši organizacija sukūrė terminą „maisto suverenitetas“ arba „maisto nepriklausomybė“. Terminas plačiai paplito pasaulio politinėje kalboje. Maisto suverenitetas išreiškia žmogaus, bendruomenės, šalies teisę auginti maistą savo teritorijoje. Via Campesina įgyvendino keletą kampanijų, įskaitant kampaniją ūkininkų sėkloms apginti, smurtui prieš moteris stabdyti, kampaniją už valstiečių teisių pripažinimą, už žemės ūkio reformą, ir kitas. Via Campesina vienija daugiau kaip 200 milijonų pasaulio valstiečių šeimų, todėl ji plačiai pripažįstama kaip svarbiausias pasaulyje ir galbūt didžiausias tarptautinis socialinis judėjimas.

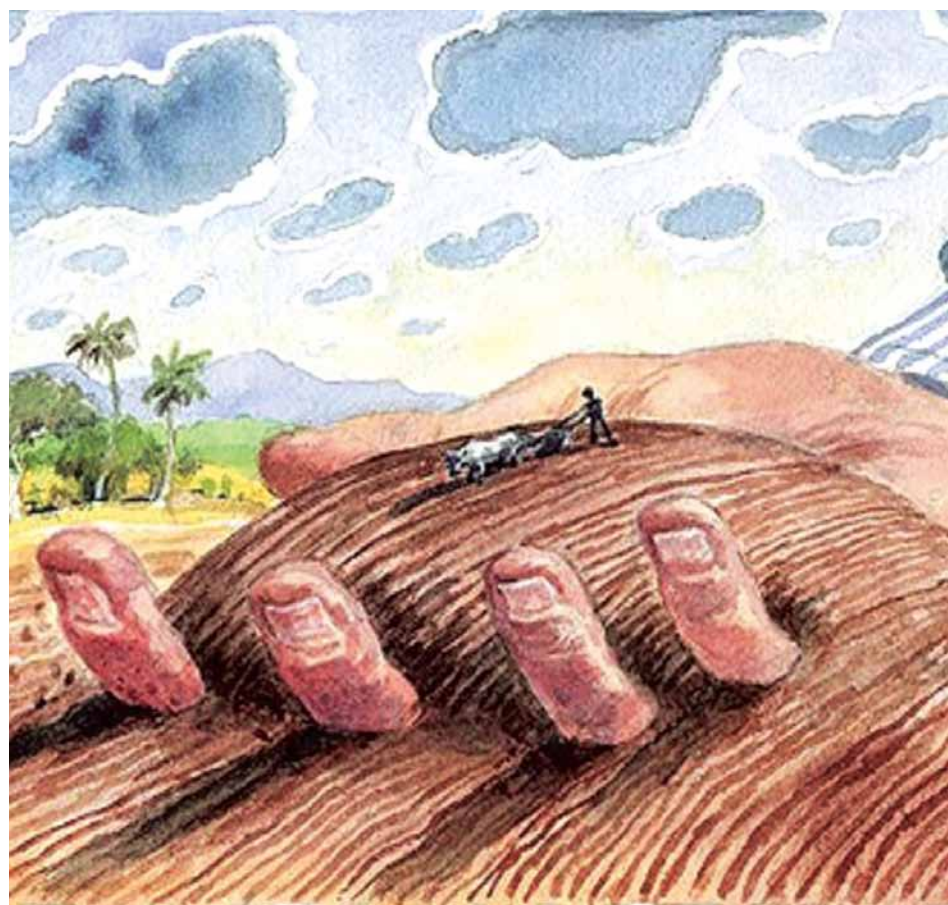
Kovoje mes ne vieni

◀ Pradžia 5 psl.

Kai Lietuvos žmonės paskelbė, kad surinko 300 tūkstančių parašų dėl žemės pardavimo užsieniečiams, bei Valstiečių ir žaliųjų kandidatas Bronis Ropė viešai pareiškė, kad palaikys žmonių norą iš naujo derėtis su ES dėl žemės, tai pasipylė įvairių „ekspertų“ kaltinimai, kad tai neįmanoma, kad tai populizmas, kad tai nukreipta prieš mūsų narystę ES. Pasirodė raginimai atsiimti parašus, gąsdinimai, kad Europos sąjunga nubaus Lietuvą už stojimo sutarties nesilaikymą, jei referendumas vis dėlto įvyks. Šios politiškai angažuotos spekuliacijos turi būti paneigtos.

Lietuvos stojimas į Europos sąjungą vyko

pagal sutartį, kurioje numatyta aiški juridinė jos keitimo galimybė. Referendumą inicijavę žmonės neragina išstoti iš Europos Sąjungos, jie taip pat nesiuo Lietuvai nesilaikyti tarptautinių įsipareigojimų. Lietuvių kova už savo žemę atitinka bendras tendencijas visame pasaulyje, o ypač Rytų Europoje, nes siūlo teisinį kelią politinei problemai spręsti. Vengrija, Latvija, Bulgarija ir kitos šalys šiuo metu taip pat teikia Europos Sąjungai savo argumentus, kodėl žemės rinkos liberalizavimas turi būti stabdomas Rytų Europoje. Vengrijoje einama Konstitucijos keitimo keliu, Bulgarijoje tobulinami įstatymai ir t.t. Tačiau galingos ES šalys nepradės nagrinėti šio klausimo, kol nebus suformuota rimta de-

rybinė pozicija. Neigiamas sprendimas dėl žemės pardavimo užsieniečiams referendume – pats rimčiausias argumentas būsimose sunkiose derybose su Europos komisija ir ES šalių senbuvų vadovais.

Juridinė referendumo problema yra ne pačios ES stojimo sutarties keitimas, o politinė valia ir pagrindas tokiam keitimui. Politinę valią tikėtina, kad suformuos sėkmingas referendumas, o pagrindas pakeitimui egzistuoja objektyviai dėl pačios ES sprendimo nesilaikyti susitarimų su Lietuva. Juk ES nesilaiko savo įsipareigojimo suvienodinti išmokas Europos žemdirbiams, kai mūsų šalies eksportas tiesiogiai priklauso nuo Lietuvos žemdirbių konkurencingumo.

Žemės ūkio rūmų pirmininkas Andrejus Stančikas mano, kad egzistuoja ir kiti argumentai atidėti sprendimą atverti savo žemės rinką užsienio kompanijoms.

„Pažiūrėkime į Rytų Europos žemės rinkos situaciją. Stojant į ES nebuvo įmanoma tiksliai numatyti visų rinkos tendencijų. Šiandien matome, kad žemės ūkio paskirties žemės kaina Rytų Europoje skiriasi nuo ES senbuvų ne procentais, o kartais. Dešimtys tūkstančių Lietuvos ūkių praras bet kokias konkuravimo galimybes, jei nuo gegužės visi apribojimai užsieniečiams išnyks. Aš kalbu ne apie stambius žemvaldžius, o kooperatyvuose dirbančius smulkius ir vidutinius ūkininkus. Mūsų ūkininkui žemė – tai gamybos priemonė, o užsienio korporacijoms – tai tik nekilnojamas turtas“ – kalbėjo Andrejus Stančikas.

**Ačiū visiems,
kas myli
savo žemę**

Mes laimėjome!

**Pirmą kartą istorijoje surinkome
daugiau nei 300 tūkstančių parašų.**

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga

Bronis Ropė: turime tapti savo valstybės šeimininkais

Valstiečių ir žaliųjų sąjunga kels kandidatą į Prezidentus Bronį Ropę – ilgametį Ignalinos merą, žmogų, už kurį kalba jo darbai, kurie seniai peržengė vieno rajono ribas. Bronis Ropė parengė ir įgyvendino Lietuvos masinės namų renovacijos modelį, kuriuo dabar nori naudotis Vyriausybė ir visi Lietuvos miestai. Energetinė nepriklausomybė taip pat nėra vien skambus šūkis B. Ropėi – jo vadovaujamoje Ignalinoje mažiausios šilumos kainos Lietuvoje ir tam nenaudojama jokie įvežtinio kuro. Nukentėjusi nuo skuboto atominės elektrinės uždarymo, šiandien Ignalina kuria ateitį be atominės elektrinės. Kaip savivaldos lyderis Bronis Ropė valstybės mastu priešinas Vilniaus valdininkų sprendimams uždarinėti kaimo mokyklas, žlugdyti kultūrą ir švietimą. Lietuvoje vis daugiau žmonių sužino apie „Ignalinos fenomeną“ ir jį sukūrusį šeimininką, tačiau kaip asmenybė B. Ropė dar nėra labai žinomas. Nežinome ir esminių jo nuostatų vidaus ir užsienio politikos klausimais. Šis interviu – tai bandymas užpildyti šią spragą.

Kodėl kandidatuoju į valstybės vadovo postą? Esate politikos praktikas ar Prezidento postas tinkamas konkrečių problemų sprendimui? Ar turite savo užsienio politikos viziją?

Mūsų valstybės valdymo sistema yra unikali. Esame parlamentinė respublika su aiškiais prezidentinės respublikos bruožais. Valstybės vadovas iš esmės gali pasirinkti, ar veikti aktyviai užsienio politikoje, ar stengtis daugiau dėmesio skirti vidaus reikalams. Pavyzdžių istorijoje turime įvairių. Šiandien jaučiamas tam tikras dirbtinis ir perdėm asmeninis susipriešinimas tarp aukščiausių valdžios atstovų, tačiau tai niekaip neatsispindi politikos turinyje. Iš esmės visų pasiūlymai yra labai panašūs. Gaištamas laikas beprasmiam susipriešinimui, demonstratyviems gestams, tačiau nuo to kenčia rezultatai. Todėl manau, kad aš ir mano komanda galime pasiūlyti labai konkrečią programą, kuri skirsis nuo kitų kandidatų tiek vidaus, tiek ir užsienio politikoje. Prezidento pozicija yra labai svarbi Lietuvoje, ji formuoja ilgalaikius valstybės raidos prioritetus, o mes norime pasiūlyti Lietuvai naują požiūrį į pro-

blemų sprendimą, pirmiausiai vidaus politikoje, socialinio teisingumo vykdyme, o taip pat ir užsienio politikoje.

Apie užsienio politiką dar pakalbėsime. Pradedant nuo vidaus reikalų, ką reikėtų keisti mūsų šalyje, kad neprarastume jaunimo, kad jis liktų ne tik Lietuvoje, bet ir kaimė, mažesniuose miesteliuose? Ką daryti, kad gerėtų žmonių socialinė padėtis, daugėtų darbo vietų provincijoje?

Valstybė sąmoningai atsisakė aktyvios rolės ekonomikoje ir viską patikėjo laisvai rinkai, todėl žmonės bėga į didmiesčius ir, deja, į užsienį. Išoriškai atrodo neblogai – spindintis senamiestis Vilniuje, dangoraižiai, prekybos centrai, dėl ES pinigų sutvarkyti šaligatviai. Tačiau tiesa yra tokia, kad žmonės masiškai bėga iš Lietuvos. Ir tai daug blogiau nei masiniai protestai Graikijoje ar streikai Ispanijoje. Mūsų žmonės protestuoja kojomis, o jų plakatas – vienos krypties lėktuvo bilietas. Lietuviai bėga, nes nemato perspektyvos ir nejaučia prasmės dirbti, kurti čia, Lietuvoje, ypač provincijoje.

„Lituviai tiesiog nesijaučia šeimininkai savo valstybėje, o atsakingas pilietis ir geras šeimininkas šaliai reikalingas. Šalies politika turi būti kryptinga. O mes mėtome nuo vieno prie kito. (Bronis Ropė)“

Pirmoji problema, kurią imsiuosi spręsti būdamas Prezidentu – centralizacija. Kaip mes Lietuvoje remiame verslą? Taikome rinkos logiką ir remiame stipriausius, o jie eina į miestus, kur gali gauti didžiausio pelno. Jei taisykles šiek tiek pakeistume, ateitų ir į regionus – Panevėžį, Uteną, Marijampolę, Telšius, galbūt Ignaliną. Verslas turi žygiuoti į regionus, kaimą ir nesibrukti didmiesčiuose, kur trūksta butų, darželių, mokyklų, kur gatvės užkimštos automobilių srautų ir į darbą bei atgal namo tenka važiuoti po valandą ar pusantros. Didmiesčių gyventojai laukia savaitgalio kaip išganymo, kad galėtų atsipūsti po bėgimo. Jaunimas apsigyvena soduose, kur neapšviestos ir nevalomos gatvės, nėra komunikacijų.

O mes regionuose turime pustuščių ar tuščių mokyklų, vaikų darželių, laisvų butų, nesusakimšų gatvių ir kitos būtinos infrastruktūros. Tad kodėl jau 23 metus visoje valstybėje vienodomis sąlygomis remiamas verslas? O vokiečiai, danai, austrai, norvegai jau seniai suprato, kad valstybės ateitis – decentralizacija, ir jie ją įgyvendina.

Ar savivaldybės pačios negali skatinti verslo ir darbo vietų kūrimo?

Gali, bet pirmiausia jos turi laimėti mūšį su centrinės valdžios biurokratais dėl mokesčių perskirstymo. Aš dažnai juokauju – vie-

ną nedidelę instituciją, pavyzdžiui, Lietuvos banką, perkeltume į Ignaliną ir pagal rodiklius Ignalina bus brangiausias, turtingiausias ir, galbūt, jauniausias Lietuvos miestas.

Savivaldybės turėjo verslo skatinimo programų, bet, per krizę atėmus pinigus iš savivaldybių, šios nebeturi kuo paremti verslo. Visoms šalies savivaldybėms skiriama jau tik 10 proc. nacionalinio biudžeto. Taigi savivalda nyksta, tiksliau, ji – naikinama valstybės rankomis. Iki krizės galiojo tvarka, kad savivaldybėje sumokėtas gyventojų pajamų mokestis pasidalijamas valstybės ir savivaldybių biudžetų. Tačiau diržų veržimo politiką paskelbusi Kubiliaus vyriausybė įvedė ydingą praktiką visą įplaukų prieaugį nukreipti į valstybės biudžetą. Savivalda neturi jokios motyvacijos kurti darbo vietas.

Kokių esate įgyvendinę Ignalinos kraštui svarbių projektų, galbūt galinčių būti pavyzdžiu visai Lietuvai?

Apie Ignalinos miesto ir rajono šilumos ūkį bei renovacijos sėkmę žino visa Lietuva. Mūsų rajone šilumos kilovatvalandė kainuoja 19 centų – tai mažiausia šilumos kaina Lietuvoje. Dėl prasidėjusios masinės renovacijos dar labiau taupysime šeimų biudžetus. Labai gerai žinau, ką turi daryti centrinė valdžia, kad ir kitoms savivaldybėms tai pasisektų.

„Jei Vilniuje funkcionuotų mūsų sistema, jau būtų renovuota 5000 daugiabučių. Rezervuotuose namuose Ignalinoje gyvenantieji už šildymą moka nuo 100 iki 150 Lt per mėnesį. O kaimynai Visagine už būsto šildymą per mėnesį suploja apie 1000 Lt. (Bronis Ropė)“

◀ Pradžia 7 psl.

Prezidento pozicijoje man bus kur kas lengviau paskatinti Seimą ir Vyriausybę imtis būtinų reformų. Pagrindinis sėkmingos Ignalinos šilumos ūkio reformos bruožas – atsinaujinanti energetika ir aktyvi savivalda, o ne privati rinka kaip mano daugelis politikų.

Prieš 15 metų pirmieji šalyje šilumos ūkį pertvarkėme atsinaujinančios energijos pagrindu – šildomės medžio drožlėmis, pjuvenomis. Kelerius metus kai kas iš mūsų juokėsi kaip iš keistuolių – esą dujos pigios, o mes „žaidžiame“ su drožlėmis. Bet kūrėdami drožlėmis mūsų žmonėms sukuriame darbo vietų, padidiname mokesčių surinkimą, biudžeto pajamas ir t. t. O šildydami dujomis darbo vietą sukuri ir pajamas didini Gazpromui, nes iš jo perki dujas. Mažuose miesteliuose, turinčiuose iki 20-30 tūkst. gyventojų, turėtume drausti įvežtinę energetiką – tiek šilumą, tiek elektrą. Kalbant apie didmiesčius – būtina galvoti apie rimtą monopolijų kontrolę, šilumos gamybos ir perdavimo tinklų išlaikymą savivaldos rankose.

Kaip žinote, pirmieji Lietuvoje pradėjome masinę renovaciją, kitąmet planuojame renovuoti 80 proc. daugiabučių, baigsime renovuoti visus visuomeninės paskirties pastatus – neliks nerenovuotos nė vienos mokyklos ar kultūros įstaigos pastato. Jei Vilniuje funkcionuotų mūsų sistema, jau būtų renovuota 5000 daugiabučių. Renovuotuose namuose Ignalinoje gyvenantieji už šildymą moka nuo 100 iki 150 Lt per mėnesį. O kaimynai Visagine už būsto šildymą per mėnesį suploja apie 1000 Lt. Renovaciją išjudinome Ignalinoje dėl tų pačių priežasčių kaip ir anksčiau šilumos ūkio pertvarkas – aklaį netikėjome laisva rinka ir neraginome žmonių individualiai imti paskolų iš bankų, kaip tai darė ankstesnės vyriausybės. Sukūrėme saugų gyventojams modelį ir vykdome renovaciją kartu su gyventojais. Savivalda visų gyventojų vardu derasi su bankais ir ima paskolas, o gyventojai pasitiki ir moka. Būtent taip turi funkcionuoti valstybė. Turime diegti savivaldos įgūdžius, t.y. turime veikti kolektyviai, o ne beprasmiškai reklamuoti „individualią“ iniciatyvą. Taip tik atbaidome žmones ir skatiname juos išvažiuoti.

Kalbant apie kitus projektus, pavyzdžiui,

Dūkšte pastatėme saulės kolektorių ir karštą vandenį visą vasarą gyventojams gamina saulė. Taip pat vaikų globos namuose Daugėliškyje. Turime planų statyti vėjo jėgainę. Ta kryptimi dirbame. Patiems gaminti elektrą visiškai realu.

Lietuvos žmonės beveik nežino jūsų nuostatų Lietuvos užsienio politikos klausimais, o juk Prezidentas visų pirma yra valstybės užsienio politikos vadovas. Kokios politikos laikysitės Rytų kaimynų atžvilgiu?

Lietuvos geopolitinis pasirinkimas – savarankiška vertybėmis grįsta politika Rytų Europoje. Demokratija ir žmogaus teisės yra bet kokio dialogo su Rusija, Ukraina ar Baltarusija pagrindas. To neketinu keisti. Tačiau mes galime kur kas efektyviau išnaudoti diplomatinės veikimo priemones, siekiant susikalbėjimo su kaimynais praktiniais klausimais. Juk labai dažnai susitariamai priklauso ne nuo vertybinės pozicijos, o nuo tono, kurį pasirenkame.

Aš 20 metų vadovauju pasienio savivaldybei, kur mes nuolat matome, kaip žmonėms atsiliepia sostinėse priimami užsienio politikos sprendimai. Turbūt todėl gyvename siena atsivėrę nuo artimiausių kaimynų, o per pastaruosius penkerius metus Lietuva spėjo susipyksti su visais kaimynais.

Esame supykę net Latviją ir Estiją, nepasakydami, ar statysime atominę elektrinę. Mano atsakymas aiškus – gerbdami žmonių nuomonę, mes nebevedžiosime užsienio partnerių už nosies, atsakysime atgyvenusios atominės energetikos ir plėtosime žalią, savarankišką ir daug darbo vietų kuriančią energetiką. Europos Sąjungoje ginsime savo, o ne euro lobistų interesus. Su artimiausiais kaimynais sieksime užbaigti bevizio režimo pasienio regionuose procesą.

Skelbiate, kad palaikote žemės pardavimo užsieniečiams draudimą. Tai jūs esate euroskeptikas? Negi jūs norite sulaužyti įsipareigojimus ES? O gal jūs norite išstoti iš ES?

Mano kaip Prezidento siekis būtų, kad Lietuva taptų pilnaverte ES nare, tikra europietiška valstybe, kurioje valdžia atsi-

„Vokiečiai, danai jau seniai suprato, kad valstybės ateitis – decentralizacija, ir jie ją įgyvendina. Lietuvoje visoms šalies savivaldybėms skiriama jau tik 10 proc. nacionalinio biudžeto. Taigi savivalda nyksta, tiksliau ji – naikinama valstybės rankomis. (Bronis Ropė)

žvelgia į savo piliečių nuomonę ir interesus. Žmonės tai vertina labai neigiamai, nes tai kelia grėsmę Lietuvos savarankiškumui, ekonominei nepriklausomybei, tai strateginio mūsų valstybės turto išpardavimas, kuris gali turėti pražūtingų pasekmių. Todėl palaikau referendumą šiuo klausimu ir, jeigu tokia bus žmonių valia, kartu su kitomis naujomis ES valstybėmis turime persiderėti dėl įsipareigojimo leisti parduoti žemę užsieniečiams. Tai nėra įsipareigojimų ES nevykdymas. Tai konstatavimas, kad dabartinė ES labai skiriasi nuo tos ES, į kurią mes įstojome prieš 10 metų. Mes neketiname griauti ES ar iš jos išstoti, bet mes norime derėtis dėl tokios ES, kurioje bus apginti Lietuvos interesai. Tapęs Prezidentu, gerbsiu ir paisysiu Lietuvos žmonių nuomonę – tiek dėl žemės pardavimo užsieniečiams, tiek dėl atominės energetikos, tiek dėl skalūnų dujų išgavimo.

Ką jūs manote apie lenkų mažumos Lietuvoje reikalavimus?

Pats esu kilęs iš savivaldybės, kurioje gyvena skirtingų tautybių gyventojų bendruomenės. Būdamas Ignalinos meras, išmokau vadovautis principu – skaitytis reikia su kiekvienu žmogumi, nepriklausomai nuo etninės kilmės – visi mes esame Lietuvos piliečiai. Su visa derama pagarba pastebėjau, kad dabartinė Prezidentė sugebėjo lygioj vietoj sugadinti santykius su Lenkija, pasidavusi radikalių politikų provokacijoms ir įšivėlusį ginčus dėl gatvių lentelių. Tai ne prezidentinio, o vietinio lygio problemos, kurias turėtų demokratiškai spręsti patys gyventojai, savivalda. Dėl dabartinės valdžios trumparegiškumo turime rimtų problemų įgyvendindami strateginės reikšmės projektus su Lenkija. Tapęs Prezidentu, su kaimyninėmis valstybėmis ir tautinių mažumų atstovais dirbsiu nekonfliktiškai, pirmenybę teikdamas pagrindiniams mūsų prioritetams: stiprios, žalios ekonomikos, darbo vietų kūrimui, savivaldos stiprinimui – taip išlošime visi, nepriklausomai nuo tautybės ir gimtosios kalbos.

Tą patį galiu pasakyti apie švietimą tautinių mažumų kalbomis – mes turime apginti Lietuvoje esančias mokyklas, ne-

priklausomai nuo to, kokia yra dėstomoji kalba. Grėsmė nėra lenkiškos mokyklos – didžiausia grėsmė, kad apskritai Lietuvoje mokyklos nyksta – tiek tautinių bendrijų, tiek lietuviškos. Nėra laiko aiškintis santykius – reikia susitelkus kurti veiksmingą, darbo vietomis pagrįstą ekonomiką, kad mūsų mokyklos ir kultūros židiniai visoje šalyje netuštėtų. Nors valdantieji teisinasi, esą mokyklos uždaromos, nes jose nebelieka vaikų, realybė yra kitokia.

Padarykime ekskursą į praeitį – kodėl pasukęs į politiką rinkotės valstiečių partiją? Dalyvavote partijos atnaujinimo procese, kai ji keitė savo pavadinimą ir tapo „žalia“. Kas šiandien yra Valstiečių ir žaliųjų sąjunga? Kodėl būtent ši partija turi laimėti rinkimus?

Išskirtinis mūsų partijos bruožas – tai sąžiningi, darbštūs įvairių sričių profesionalai, kurie moka dirbti išvien, nekonkuruoja tarpusavyje. Savivaldoje pagal tarybos narių skaičių dabar esame ketvirtai. Miestiečiai mus mažiau žino, tačiau tai tik laiko klausimas. Visiems – ir miestiečiams, ir kaimiečiams – reikia saugaus gero maisto, mažų šilumos ir maisto kainų, skaidrios renovacijos, efektyvios socialinės politikos, darbo vietų, įdomaus laisvalaikio, neužterštos gamtos, kur galima pabūti su vaikais, šeima, rimtos sveikos gyvensenos skatinimo politikos. Visa tai gina mūsų partija.

Todėl buvimas valstiečiu reiškia nebūtinai gyvenimą kaime, greičiau – racionalų gyvenimą. Ko žmogui gyvybiškai reikia?

Norėčiau pabrėžti, kad valstietis ir žemdirbys nėra visiškai tas pats. Būti valstiečiu – daugiau gyvenimo būdas. Mokytojas, gydytojas, kultūros ar socialinis darbuotojas irgi gali būti valstietis. Mūsų partijoje yra visų profesijų atstovų.

Mūsų partijos įkūrėjas Lietuvos prezidentas Kazys Grinius buvo gydytojas. Panevėžietė pedagogė rašytoja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė irgi nebuvo žemdirbė. Valstiečių liaudininkų sąjunga prieškarinio Lietuvoje buvo stipriausia partija, turėjo daugumą Seime, ministrus ir premjerą.

„Verslas turi žygiuoti į regionus, kaimą ir nesibrukti didmiesčiuose, kur trūksta butų, darželių, mokyklų, kur gatvės užkimštos automobilių srautų ir į darbą bei atgal namo tenka važiuoti po valandą ar pusantros. (Bronis Ropė)

◀ Pradžia 8 psl.

Kodėl lietuviai nepasitiki savo valstybe ir taip dažnai pasirenka emigraciją? Ar tai lemia tik ekonominės priežastys?

Lietuviai tiesiog nesijaučia šeiminkais savo valstybėje, o atsakingas pilietis ir geras šeiminkas šaliai reikalingas. Šalies politika turi būti kryptinga. O mes mėtomės nuo vieno prie kito. Pateiksiu pavyzdį – iš pradžių viena valdžia saulės jėgainių pagamintos elektros supirkimo kainą nustatė neprotingai didelę. Prasidėjo saulės jėgainių statybos bumas. Dabartinė valdžia elektros supirkimo kainą numušė daugiau negu dvigubai. Dabar niekas nebenerori gaminti saulės energijos, niekam neberekia saulės modulių.

Aišku, gal buvusi valdžia pasielgė neatsakingai nustatydamą per didelį elektros kainų skirtumą ir paskatindama visus pulti gaminti saulės elektrą. Bet ši valdžia per daug neatsakingai pasuko į kitą pusę – negalima griauti sukurtos pramonės. Vilniuje buvo įkurta saulės elementų gamykla „Precizika“. Dabar ji dirba tik 10 proc. pajėgumu.

Ar Lietuvai reikalinga atominė elektrinė?

Man priimtina žalioji politika. Ypač kai kalbame apie atominę elektrinę. Nesąmonė, kad ji Lietuvai reikalinga. Pirma, jei, neduok Dieve, įvyktų avarija, net jei vėjas pūstų į kaimynų pusę, mūsų mažai šaliai tai būtų katastrofa pirmiausia ekonomine prasme. Antra, mums patiems reikėtų tik 30 proc. planuojamos pagaminti elektros. Tuos kelis šimtus megavatų nesunkiai galima pagaminti derinant biomasės, vėjo, saulės ir kogeneracijos energiją ir naudojant tik savo resursus ir tik savo įmones. O atominė elektrinė – tai priklausomybė nuo įvežtinio brangaus ir pavojingo kuro.

Mes ir taip turime didžiulį skausmą – apie tūkstantį atominių „bombų“ atidirbto branduolinio kuro pavidalu. Jo saugaus laikymo klausimas nėra išspręstas. Žinau, nes dalyvauju šiose diskusijose kaip Ignalinos meras. Jį saugome pirmuosius 10 metų, o kaip tie procesai rutuliosis dar po 40-ies? Pasaulis kol kas atsakymo neturi. Galbūt tą kurą reikės perkrauti į kitus konteinerius, o tada elektra dar brangs.

Manau, kad AE uždarymo klausimą neatsakingai sprendėme. Taupus žmogus nenunešiotų batų neišmeta. Antrąjį AE bloką galėjome eksploatuoti dar 10 metų, bet Europa nenorėjo. Turėjome aukotis. Norėjome į Europą. Kaip ir dėl žemės pardavimo užsieniečiams turėjome derėtis griežčiau. Juk galėjome susitarti uždaryti iki 2020 metų arba iki eksploatavimo pabaigos – 2025-ųjų.

O per tą laiką susikurti kitą energetikos rūšį, kaip tai daro vokiečiai. Tuo pačiu duoti žmonėms darbo, pajamų, biudžetui lėšų. Nuo to priklausytų ir šeimų, ir valstybės gerovė.

Neseniai lankiausi Vokietijos miestelyje, esančiame šalia pasienio su Olandija. Ten buvau ir prieš 10 metų – nebuvo nė vienos vėjo jėgainės, o dabar jų – šimtai, kur bežiūrėsi – net miškuose. Taip vokiečiai ruošiasi uždaryti savo šalies atominę elektrinę. O mes Lietuvoje vėjo jėgainių beveik nestatome.

Kas turėtų statyti vėjo jėgaines Lietuvoje? Be to, kur tik Lietuvoje jas pradeda statyti, bendruomenės pasipriešina.

Vėjo jėgaines turėtų statyti verslininkai. O valdžia turi sukurti verslui sąlygas.

Vokietijoje gyventojai nesipriešina vėjo

„Aš ir mano komanda galime pasiūlyti labai konkrečią programą, kuri skirsis nuo kitų kandidatų tiek vidaus, tiek ir užsienio politika. Prezidento pozicija yra labai svarbi Lietuvoje, ji formuoja ilgalaikius valstybės raidos prioritetus, todėl mes norime pasiūlyti Lietuvai naują požiūrį į problemų sprendimą – pirmiausia vidaus politikoje, vykdant socialinį teisingumą, o taip pat ir užsienio politikoje. (Bronis Ropė)

jėgainių statybai, nes už jų pagamintą elektrą sklypo savininkas kasmet gauna dalį pinigų. O valdžia yra sukūrusi verslo rėmimo sistemą, patvirtinusi vėjo jėgainių statymo zonas. Valstybei naudinga gaminti elektrą, turėti vėjo jėgainių. Tai yra didžiulė pramonės šaka, o per krizę – ir papildomos darbo vietos.

Manau, Lietuvoje taip pat galėtume statyti vėjo jėgaines, o jas gaminti, pvz., Viasagine. Ten yra puikių specialistų, įrangos. Paskatinkime verslą, ieškokime išeičių, bet nepalikime žmonių patiems spręsti savo likimą.

Jūs nuo pat nepriklausomybės ištakų dalyvavote savivaldos atkūrimo procese. Kada pradėjote valstybės tarnautojo ir politiko karjerą?

Į savivaldybę atėjau dirbti 1990-ųjų gegužę. Gyvenau ir dirbau Dūkšte, kai po savivaldos rinkimų mane pakvietė į Ignalinos savivaldybę. Gal pusmetį svarsčiau, ar verta palikti gamybą ir tapti biurokratu. Man buvo viskas nauja. Teko dirbti komisijos pirmininku perimant sovietinį turtą. Perėmėm karinių komisariatų turtą, ginklus. Saugumiečių dokumentus sukrovė į maišus ir užplombavę, perdavėm vilniečiams. 1991-ųjų sausį teko nemažai važinėti į Vilnių budėti prie Seimo – kas antrą-trečią dieną lydėjau rajono delegacijas po 10-20 autobusų. Tryliktoją dieną, po tragiškosios nakties, taip pat ten važiauvau. Įdomūs prisiminimai. Šie dalykai ir grūdino, ir skatino dirbti.

1992 metais Ignalinos rajono savivaldybėje įvyko perversmas, taryba, pareikusi nepasitikėjimą, per posėdį atleido ir pirmininką, ir savivaldybės valdytoją. Išrinktas naujasis tarybos pirmininkas – dabartinis mano pavaduotojas Henrikas Šiaudinis – per kelis mėnesius įkalbėjo

„Valstybė sąmoningai atsisakė aktyvios rolės ekonomikoje ir viską patikėjo laisvai rinkai, todėl žmonės bėga į didmiesčius ir, deja, į užsienį.

mane eiti dirbti savivaldybės valdytoju. Atsakomybė buvo milžiniška, buvome jauni, neturėjome patirties. Bet taryba mumis labai pasitikėjo. Na o po pirmųjų demokratinių savivaldos rinkimų taryboje valstiečiai gavo 6 vietas, po antrųjų – jau 11 mandatų, po trečiųjų – 15 – tai yra absoliučią daugumą. Dabar iš 21 tarybos nario

12 yra Valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovai. Jau keturias kadencijas mes, viena partija, savivaldybėje galime priimti absoliučiai visus sprendimus.

Ačiū už pokalbį.

**Kalbino Daiva SKIRKEVIČIENĖ,
„ŪP“ korespondentė**

Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“ ugdo meilę literatūrai

Neseniai veiklą pradėjo labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, kurio steigėjai yra Andrius Mamontovas ir Ramūnas Karbauskis. Fondas siekia aprūpinti Lietuvos vaikus, o taip pat bibliotekas, mokyklas, darželius geriausiomis lietuvių autorių knygomis vaikams, skelbia kasmetinį „Vaikų literatūros konkursą“ rašytojams ir dailininkams. Fondo ateities planuose – daugybė įdomių projektų.

Neseniai tapęs paramos fondo „Švieskime vaikus“, skatinančio vaikiškos literatūros kūrimą, steigėju, trisdešimt metų scenoje jau praleidęs Andrius Mamontovas vis garsiau prabyla – kiekvienam pasiekiamos sėkmingos ateities garantas – anksti įsižiebusi arba įžiebta meilė literatūrai.

Paklaustas, kodėl taip svarbu skatinti skaityti vaikus, Andrius Mamontovas tvirtina: „Jeigu norite, kad jūsų vaikai užaugę gyven-tų gerai, laimingai ir turtingai, išmokykite

juos skaityti knygas“. Kitas fondo steigėjas politikas ir ūkininkas Ramūnas Karbauskis, remiantis daugybę projektų, skirtų vaikų edukacijai, teigia: „Gera knyga yra raktas į vaiko sielą, būtinos naujos, įdomios knygos vaikams, žadinančios norą pažinti pasaulį, vertybes, kuriomis jie galėtų vadovautis visą likusį gyvenimą. Lietuva turi puikius rašytojus, dailininkus, tad fondo remiami projektai – mažas kūrėjų paskatinimas Lietuvos vaikų talentams ugdyti.“

FONDO STEIGĖJAI:

Ramūnas Karbauskis

Ramūnas Karbauskis (g. 1969 m. gruodžio 5 d. Naisiuose, Šiaulių raj.) – Lietuvos agronomas, verslininkas, ūkininkas, politikas, mecenatas. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos partijos lyderis. Dvi kadencijas dirbo Lietuvos Respublikos Seimo nariu. „Agrokoncerno“ grupės prezidentas, Lietuvos šaškių federacijos prezidentas, Lietuvos žemaitukų asociacijos vicepirmininkas. 2013 m. kartu su Andriumi Mamontovu įsteigė paramos ir labdaros fondą „Švieskime vaikus“. Šiaulių rajono jaunimo centro steigėjas, Naisių vasaros festivalio bei Naisių vasaros teatro sumanytojas ir mecenatas. Aktyvus sveikos gyvensenos ir blaivybės puoselėtojas.

Andrius Mamontovas

Andrius Mamontovas (g. 1967 m. rugpjūčio 23 d. Vilniuje) – Lietuvos muzikantas, prodiuseris, aktorius. Grupės „Foje“ įkūrėjas ir vienintelis nuolatinis narys (1983–1997), šiuo metu – solo muzikantas, aktorius, fotografas ir prodiuseris (dalyvavo įrašant visus grupės „Foje“ albumus), prodiusavo grupės „Mano Juodoji Sesuo“ albumą „Bellamy“ (1996 m.), pirmus du „Sel“ albumus, „Naktinių personų“ „Muzika ir Daugiau“, Jurgos Šeduikytės „Aukso pievą“ bei daugybę kitų albumų. Vėdęs, žmona Inga, vaikai: sūnus Andrius ir dukra Viktorija. A. Mamontovas viešai pasisako už sveiką gyvenseną bei prieš svaigalų vartojimą, o nuo 1993 metų yra vegetaras.

Kultūros mecenavimas – garbės reikalas!

Vasarą Seime įvyko konferencija „Verslininkų ir kultūros kūrėjų bendradarbiavimo bei kultūros mecenatystės skatinimas“. Aptarti bendradarbiavimo galimybių j konferenciją susirinko verslininkai, kultūros kūrėjai, Seimo nariai, savivaldybių kultūros centrų atstovai ir mokslininkai. Renginiui pirmininkavusi LR Seimo narė Rima Baškienė akcentavo kultūros mecenatystės tradicijų kūrimo bei mecenatystės teisinio reglamentavimo svarbą.

LR Seimo narė Rima Baškienė akcentavo kultūros mecenatystės tradicijų kūrimo bei mecenatystės teisinio reglamentavimo svarbą.

Esamoje situacijoje, kuomet valstybės finansavimas kultūrai nėra pakankamas, mecenatai kuria gražią pradžią įvairioms kultūros rėmimo iniciatyvoms. Daugelis konferencijos dalyvių džiaugėsi vieno iš labiausiai žinomų Lietuvos kultūros mecenatų verslininko Ramūno Karbauskio veikla. Jo dėka Naisių gyvenvietė Šiaulių rajone tapo tikru kultūros židiniu. Parama kultūrai ir nulėmė Naisių ekonominį, socialinį ir bendruomeninį klestėjimą.

Konferencijos dalyviai pažymėjo, kad kultūros mecenatystė būtų žymiai populiarsnė, jeigu

kiekvienas kultūros mecenatas jaustų moralinį savo darbų įvertinimą. Nepriklausomybės akto signatarė Vidmantė Jasukaitytė siūlė įsteigti valstybinį apdovanojimą „Už kultūros atgavimą“. O kad pačiu kultūros mecenato vardu nebūtų piktnaudžiaujama – tam pasitarnautų Kultūros mecenavimo įstatymas, kurio projektas Seime rengiamas jau nuo 2011 metų. Tikimės, kad minėta konferencija paspartins šio įstatymo priėmimą. Vakarų Europos šalyse verslininko parama kultūros kūrėjui turi ilgąmetes tradicijas. Tuo pavyzdžiu galėtų siekti ir Lietuva.

Išskirtinis dėmesys vaikams ir jaunimui

Lietuvos žaliųjų ir valstiečių sąjunga kartu su kitais socialiniais partneriais organizavo daug renginių jaunimui. Tai festivalis visai šeimai „Naisių vasara“, Lietuvos karalienės Mortos premija talentingiausiems Lietuvos vaikams, jaunimo stovyklos Dengtiltyje Šiaulių rajone ir kt.

„Kiekvienas žmogus, jeigu jis nesiekia vienadienių tikslų ir asmeninės naudos, turi galvoti apie savo šalies ateitį, apie tai, kokie žmonės joje gyvens po 10, 20 ar 30 metų. Investuoti į Lietuvos vaikus ir jaunimą yra garbė, – sako Ramūnas Karbauskis.

Lietuvoje žinomas festivalis visai šeimai „Naisių vasara“, kurio sumanytojas ir mecenatas yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininkas Ramūnas Karbauskis. Festivalis ypatingas tuo, kad jame nevertojamas alkoholis. Festivalyje pasirodantys profesionalios muzikos, teatro atlikėjai, amatininkai, sportininkai palieka ilgai neišdildomą įspūdį. Festivalis „Naisių vasara“ vyko jau ketvirtus metus. Ir kiekvienais metais jis dedikuojamas vis kitai temai. Šis ketvirtasis festivalis buvo skirtas vaikams ir jaunimui, kuriam buvo sukurta speciali programa.

Lietuvos kultūros fondo ir jo valdybos pirmininko Huberto Smilgio iniciatyva prieš 20 metų įsteigta Karalienės Mortos premija talentingiausiems Lietuvos vaikams, nusipelnusiems meno ir muzikos srityse. Premija įteikiama Lietuvos valstybės dienos minėjimo išvakarėse. Karalienės Mortos premiją nuo 2005 metų globoja Lietuvos Respublikos Seimo narė Rima Baškienė. Iš Karalienės Mortos premijos mecenatų galima paminėti ir Lietuvos kultūrai daug dėmesio skiriantį Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininką Ramūną Karbauskį. Karalienės Mortos premijos laureatai jau tapo daugiau kaip 70 talentingų vaikų. Šie vaikai yra didžiausias Lietuvos turtas.

Šiaulių krašto vaikai turi galimybę jaunimo sto-

vykloje kasmet ilsėtis nemokamai. Šią stovyklą 17-ti metai rengia ir finansiškai remia Ramūnas Karbauskis.

O kur dar begalė konkursų vaikams ir jaunimui, skiriami garsiausių Lietuvos autorių muzikiniai kompaktai, pasakų knygos ir t.t. Bendradarbiaujant su garsiu dainininku Andriumi Mamontovu, šiemet buvo įkurtas labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“. Ramūno Karbauskio ir kitų fondo rėmėjų dėka kaimo bibliotekos bus papildomos naujausia vaikų ir jaunimo literatūra, o Lietuvos rašytojai pinigineis premijomis bus skatinami daugiau rašyti vaikams ir jaunimui.

– Kiekvienas žmogus, jeigu jis nesiekia vienadienių tikslų ir asmeninės naudos, turi galvoti apie savo šalies ateitį, apie tai, kokie žmonės joje gyvens po 10, 20 ar 30 metų. Investuoti į Lietuvos vaikus ir jaunimą yra garbė, – sako Ramūnas Karbauskis.

Nesumeluotas dėmesingumas jaunimui – skatinama jaunas žmones būti Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos nariais. Esame naujoji karta, kuri siekia dalyvauti valstybei svarbių sprendimų priėmime, nes būtent jaunimui reikės gyventi ateities Lietuvoje. Lietuvoje, kurią susikursime patys.

Andrejus GAIDAMAVIČIUS

Artėjantys 2014-ieji Lietuvai bus pasirinkimo metai.

Spręsimė, kokią Lietuvą paliksime savo vaikams. Privalome dirbti taip, kad piliečiai jaustųsi tikri šeimininkai savo šalyje. Mūsų visų bendras rūpestis kultūros ir švietimo reikalais, natūralia aplinka, šeima, sveikata, kaimo ateitimi, mūsų pastangos apginti savo žemę, gaivinti savivaldą neabejotinai duos vaisių. Mums rūpi visa Lietuva, nuo mažiausio kaimo iki didžiausio miesto.

Ramių ir laimingų šv. Kalėdų, taikos ir meilės jūsų šeimoms ateinančiais metais,

Ramūnas Karbauskis

Kurį piena geriant kaulai retėja?

– *Vertingiausias pienas – iš smulkių ūkių, – teigė VĮ „Pieno tyrimai“ vadovas dr. Saulius Savickis. Jis pateikė mokslinę analizę pagrįstus argumentus, kad natūralioje pievoje ganoma karvė gauna platų organizmui reikalingų mineralinių medžiagų spektrą, „maudosi saulės voniose“, todėl jos piene gausu kalcio – žmogui būtinos „statybinės medžiagos“. To stokoja stambiuose ūkiuose, gyvulininkystės kompleksuose, kur piendavės visus metus laikomos tvarte, šeriamos silosu, šienainiu ir „farširuojamos“ įvairiais priedais.*

Justinas ADOMAITIS,
„ŪP“ korespondentas

Žemės ūkio rūmų pirmininkas Andriejus Stančikas taip pat įsitikinęs, jog kelių karvių pieno ūkiai tiekia puikios kokybės žaliavą. Pavyzdžiui, kooperatyvo „Pieno gėlė“ nariai – smulkūs ūkininkai – daug dėmesio skiria savo augintinėms, karves vasarą gano pievoje, žiemos laikotarpiu šeria natūraliu šienu ar šienainiu.

– Vakarų šalyse populiariesni smulkūs pieno ūkiai, o pieno produktai – su geografine nuoroda, – pastebi kooperatyvo „Pieno gėlė“ direktorius Jonas Kuzminskas, – prancūzai, šveicarai, austrai sūrius gamina tik iš natūraliais pašarais šeriamų karvių pieno. Skandinavų kraštuose, kur galvijai visus metus laikomi tvartuose, pašaruose stokoja ma magnio, o dėl kalcio trūkumo piene žmonės serga osteochondroze. Galbūt mokslininkai atrastų ir kitų šios ligos priežasčių, tačiau faktas lieka faktu.

– Negaliu nei paneigti, nei patvirtinti, – apie smulkių ir stambių ūkių pieno žaliavos vertingumą skirtumą sako Lietuvos galvijų veisėjų asociacijos (LGVA) vadovas dr. Edvardas Gedgaudas, – pavyzdžiui, nūnai vartotojai turguje ieško laisvėje gyvenančių vištų kiaušinių, už juos brangiau moka. Gyvūno gerovė natūralioje pievoje ir tvarte kokybiškai skiriasi, tačiau dėl pieno vertingumo paskutinį žodį taria ūkininkas. Viskas priklauso nuo to, kaip piendavė šeriama, prižiūrima, kaip rūpinamasi jos sveikata.

Šį rudenį grupė LGVA priklausančių Lietuvos ūkininkų lankėsi Austrijoje. Ekskursijos maršrutas mūsiškius atvedė į mokomojo ūkio pieno fermą. Karvės joje šeriamos tik žole ir šienu, tačiau produktyvumas prilygsta mūsų intensyvios gyvulininkystės ūkių rezultatams. Daugelį dalykų lemia... žmogiškas faktorius. Kelionėje dalyvavęs Skuodo raj. ūkininkas ir veterinarijos specialistas Vincas Jablonskas pasakojo, kaip piendavės jaučia žmogų, pamačiusios šeimininką ateina pasisveikinti.

– Nėra abejonės, jog patiriamas stresas turi įtakos galvijo produktyvumui, – kalba LGVA direktorius dr. E. Gedgaudas, – pavyzdžiui, vasarą pievoje saulės kaitrą patirianti karvė tikrai duos mažiau pieno.

Mokslininko teigimu, vasarą laukuose ganomos karvės gauna saulės spindulių teikiamų vitaminų, tačiau pievų žolėje, balos vandenyje gali rasti sunkiųjų metalų, radio nuklidų, pesticidų pėdsakų. Fermoje laikomos karvės gauna subalansuotos sudėties pašarus.

VĮ „Pieno tyrimai“ vadovo dr. S. Savickio teigimu, pienas – labai vertingas maisto produktas, turintis daugiau nei šimtą visų organizmui reikalingų maisto ir biologiškai aktyvių medžiagų. Jame yra 88 proc. vandens, 12,5 proc. sausųjų medžiagų, 3-8 proc. riebalų, 3,2 proc. baltymų, 4,7 proc. pieno cukraus, 0,7 proc. mineralinių medžiagų, vitaminų A, B, C, F, kilogramas pieno turi 713 kcal. Žmogaus mityboje pieno produktai labai svarbūs, nes jie aprūpina organizmą kalciumu, baltymais, vitaminais B, A ir D. Kai kurių vitaminų ir mineralinių medžiagų pasisavinimą iš pieno žmogui lemia tai, kuo buvo šeriama ir kaip prižiūrima karvė.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos doc. dr. Saulius Tušas pastebi, jog pieno cheminė sudėtis priklauso nuo karvių produktyvumo krypties, veislės, laktacijos tarpsnio, pašarų cheminės sudėties. Be to, ką tik pamelžtas pienas turi baktericidinių savybių. Šios fazės trukmė priklauso nuo pieno temperatūros ir mikroorganizmų kiekio. Kai pienas šiltas (37 °C), fazė trunka 2 val., atvėsinto (iki 5 °C) – 36 val.

– Jei karvė sveika, pamelžta švariai, pienas tuoj pat atšaldytas, tai toks pienas bus tinkamas vartoti tris ar keturias paras, – įsitikinęs dr. S. Tušas.

Prekybos centruose esantis iš miltelių pagamintas pienas – socialiai jautriausiems ir neišrankiems pirkėjams. Veterinarijos akademijos doc. dr. S. Tušas pasakoja, jog Japonijos mokslininkai prieš 70 metų sukūrė sintetinį pieną. Juo gyvulininkystės ūkiuose buvo maitinami maži veršeliai. Nors naujasis gaminytis turėjo visas pienui artimas savybes,

veršeliai nuo jo neaugo.

Stambiuose šalies ūkiuose nuo karvių atskirtas prieauglis šeriamas iš miltelių pagamintu pienu. Ar žmogui toks „atkurtas“ pienas vertingas – pasakyti sunku. Galima įsivaizduoti analogišką situaciją: nuo medžio nuskintas ir išdžiovinintas obuolys. Atkurti galima, tik vertė bus jau nebe ta.

– Smulkus pieno ūkis – socialiai reikšmingas kaimo ir viso agrarinio sektoriaus išlikimui, – sako Lietuvos pieno gamintojų asociacijos tarybos pirmininkas Jonas Vilionis, – tačiau kainų politika jį baigia sunaikinti.

Pasak LPGA vadovo, beveik dešimtmetį vyksta diskusijos dėl pieno supirkimo kainų formavimo modelio. Verslininkai iki šiol orientuojasi į pieno kiekį – kuo daugiau pieno, tuo kaina didesnė, ir atvirkščiai. Trišalėje Pieno taryboje ne kartą argumentuota, jog močiutės ūkio pienas yra vertingesnis, ekologiškesnis, nusipelno adekvačios kainos. Tačiau surinkti tokį pieną ir jį nuvežti iki pieno perdirbimo įmonės kainuoja brangiai. Stambiuose ūkiuose įrengiami žaliavos „bakterijų koštuvai“, dėl kurių vėliau sudėtinga objektyviai atlikti pieno mėginių tyrimus, pagaminti kokybišką produktą. Amerikiečiai išvis toli nuėjo – specializuoja ūkius, vienuose „gamina“ pieną, skirtą gerti, kituose – perdirbti į sūrius.

– Turėtume sukurti natūralių pieno produktų liniją, pasirūpinti kilmės nuoroda, – svarsto ŽŪK „Pieno gėlė“ vadovas J. Kuzminskas, – svetimų šalių inspektoriai tiesiog mus orientuoja to imtis šiandien, nes rytoj gali būti vėlu.

Prekybos centrų lentynose „stumdomi“ nacionalinių gamintojų ir įvežtiniai produktai. Įbauginami mūsų vartotojų teisių gynėjai užsimerkia, kai šalia „produkto“ atsiranda „gaminys“. Pirkėjas ir nenutuokia, kokią grėsmę parsineša namo.

„Lietuvos ūkininkavimo kultūra tampa pramoninė ne todėl, kad mūsų žemdirbiai to labai norėtų, tačiau negailestinga rinka, prekybos monopolijos, užsienio ir vidaus dempingas bei karteliniai susitarimai stumia mus nuo savo žemės į ankštas fermas. Vartotojų noras valgyti sveiką maistą negali užtikrinti ūkininkui normalaus pajamų lygio. Ypač kai šalyje tiek daug žmonių skursta ir emigruoja. Deja, kol kas abejingi šioms problemoms ir valstybės politikai. O jie galėtų nuveikti labai daug, jei kartu su kitų ES šalių žemdirbiais realiai rūpintųsi maisto politika. (Tomas Tomilinas, politologas)

Lietuvos kaimo žmonių atstovas Europos Parlamento žemės ūkio komitete

Kasdien Briuselyje yra rengiami, svarstomi ir priimami sprendimai, kurie tiesiogiai veikia mūsų kasdienybę. Tie sprendimai yra įvairūs – nuo vandens kokybės ir mokesčio už taršą iki laisvosios prekybos sutarčių. Nuo jaunimo užimtumo iki energetikos. Europa nustato, kokį maistą gaminsime ir vartosime, kaip keisis reikalavimai verslui ir išmokos ūkininkams.

Mindaugas MACIULEVIČIUS,
kandidatas į Europos Parlamentą
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos sąrašė

Kaimo žmonės privalo turėti savo balsą Europos parlamento žemės ūkio komitete, turime būti išgirsti, turime aiškiai pasakyti, kokios problemos mus slegia bei kokių sprendimų tikimės. Europos Parlamento vaidmuo ES sprendimų priėmimo grandinėje yra svarbus. Kaip Lietuvos žemdirbių atstovai kartu su Žemės ūkio rūmais, Ūkininkų sąjunga bei kitomis kaimo ir žemės ūkio nevyriausybinėmis organizacijomis iš Lietu-

vos, Latvijos ir Estijos paskutiniuosius dvejus metus aktyviai dirbame Briuselyje ir ne daužydami langus ar laistydami pienu praeivius, bet aiškiais argumentais išsakydami savo poziciją, jog Baltijos šalių ūkininkų netenkina tokios diskriminacinės sąlygos, kuriomis esame priversti dirbti šią dieną.

Dėl mūsų aktyvumo Europa susipažino tik su mūsų šaliai būdingomis problemomis. Tai didelio darbo pradžia, per naktį tokie procesai neįvyksta. Ir dėl to kaltas ne tik Briuselis, bet ir bendra Lietuvos, Latvijos, Estijos padėtis. Turime toliau tęsti pradėtus darbus ir negalime koncentruotis vien tik ties tiesioginėmis išmokomis – darbo laukas tikrai daug platesnis.

„Būkime aktyvūs lietuviai – europiečiai. Europos Sąjunga – tai ne ta Sąjunga, kurioje už iniciatyvą baudžiama ar už kritiką tremiama. Turime patys kiekvienas asmeniškai prisidėti prie mūsų Europos kūrimo, nes antraip ir gyventi bus nemėla. (Mindaugas Maciulevičius dešinėje)

ŠIEK TIEK APIE SAVE

Šiuo metu atstovauju Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete. Čia kas savaitę diskutuojame su Europos Komisijos, Europos Parlamento bei kitų organizacijų atstovais dėl įvairiausių sprendimų, būtinų Europos Sąjungos stiprinimui ir šalių – narių gerovei kurti. Nors mūsų komitetas sprendžiamąjį balsą neturi, nes yra tik patariamoji ES institucija, tačiau argumentai lieka išgirsti, problemos išsakytos. Kitas etapas – siekti, kad į tas problemas būtų atsižvelgta ir sprendimų priėmimo etape. Tai mūsų visų bendras tikslas ir kelias to link – Europos Parlamentas.

Be visuomeninės veiklos Briuselyje šiuo metu vadovauju Žemės ūkio kooperatyvui „Lietuviško ūkio kokybė“. Mūsų projektas – mobiliųjų ūkininkų turgeliai visoje Lietuvoje. Pradėję veiklą prieš penkerius metus, šiandien galime didžiuotis turėdami veikiantį tinklą Lietuvos ūkininkų užaugintos ir perdirbtos produkcijos realizavimui. Mus vienija bendras tikslas – skatinti ir reklamuoti mūsų tradicinius natūralius gaminius, gerbti ir puoselėti mūsų protėvių senąsias tradicijas, priartinti miestą prie kaimo. Tokio rezultato pasiekėme tik dirbdami darnioje komandoje: ūkininkai, kurie patikėjo, investavo ir pradėjo gaminti, asociacijos bei kaimo bendruomenės, kurios mus palaikė, valstybinės institucijos, kurios iš tiesų geranoriškai padėjo, bei, aišku, galutiniai vartotojai, paprasti žmonės, kurie pirkdami mūsų pagamintus produktus suteikė mums žiniją ir supratimą, kad šis projektas pateisino bendrus lūkesčius.

Tai ir yra mano gyvenimo pagrindinės vertybės – draugiškumas, atvirumas, pagalba vienas kitam, palaikymas. Nevengiu ir griežčiau pasisakyti, tačiau tiesiai šviesiai. Man nėra nepatogių temų.

Devynnerius metus gyvenau Airijoje, aktyviai dalyvaudamas tiek Airijos lietuvių bendruomenės veikloje, tiek vadovaudamas Airijos lietuvių verslo asociacijai. Aktyviai prisidėjau prie Lietuvos vardo garsinimo, lietuviškumo skatinimo kaip jaunos, veržlios, išsilavinusios, komandos, kuriai ne vis vien, kas vyks visuomenės gyvenime, narys. Beveik penkerius metus dar buvau Lietuvos radijo bendradarbis Airijoje.

Esu apdovanotas Lietuvos Respublikos Tautinių mažumų ir išeivijos departamento sidabro garbės ženklu „Už nuopelnus Lietuvai“.

Mobiliųjų ūkininkų turgelių veikla buvo įvertinta aukščiausiu Vilniaus miesto savivaldybės įvertinimu – Šv. Kristoforo statulėle bei Lietuvos radijo metų žmogaus titulu.

Ir tikrai esmė ne apdovanojimai – tai tik įrodymas, kad susitelkus galime daug nuveikti, daug pasiekti ir įnešti savo teigiamą indėlį visuomenėje.

Būkime aktyvūs lietuviai – europiečiai. Europos Sąjunga – tai ne ta Sąjunga, kurioje už iniciatyvą baudžiama ar už kritiką tremiama. Turime patys kiekvienas asmeniškai prisidėti prie mūsų Europos kūrimo, nes antraip ir gyventi bus nemėla.

Pradėkime nuo aktyvaus dalyvavimo balsuojant rinkimuose į Europos Parlamentą, patys priimkime sprendimą, kad vėliau nereiktų piktintis, jog mūsų niekas negirdi ir nemato.

Būkime šeiminkai savo šalyje!

„Kaimo žmonės privalo turėti savo balsą Europos parlamento žemės ūkio komitete, turime būti išgirsti, turime aiškiai pasakyti, kokios problemos mus slegia bei kokių sprendimų tikimės (Mindaugas Maciulevičius)

Kelis kartus išaugo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos Utenos skyrius ir tapo valdančios daugumos partneriu Utenos savivaldybės taryboje

Lapkričio 15 dieną vyko Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos Utenos skyriaus rinkiminis susirinkimas, kuriame, kartu su jau ankščiau dirbančiais LVŽS nariais, dalyvavo į LVŽS Utenos skyrių įstoję 130 Naujosios sąjungos visuomeninio judėjimo nariai.

Susirinkimo metu buvo išrinkta nauja LVŽS Utenos skyriaus vadovybė. Utenos skyriaus pirmininku išrinktas Vytautas Kazela, pirmininko pavaduotoja išrinkta Zita Ramoškienė. LVŽS Utenos skyriaus valdybos nariai, Utenos savivaldybės tarybos nariai Albinas Grincevičius, Vilius Jasiūnas, Vytautas Kazela toliau dirbs valdančioje koalicijoje, savo darbą tęs ir LVŽS Utenos skyriaus valdybos narys, Utenos administracijos direktorius Jonas Slapšinskas.

Posėdyje dalyvavęs LVŽS pirmininkas Ramūnas Karbauskis pasidžiaugė, kad sparčiai auga LVŽS narių gretos, jog į sąjungą stoja žmonės, kurie kultūrą ir švietimą laiko valstybinės politikos prioritetu,

kuriems reali savivalda, stiprios bendruomenės, tradicinė šeima yra didžiausios vertybės. Jis atkreipė dėmesį į tai, kad artėjančiuose Prezidento rinkimuose Utena turės savo apskrities kandidatą – pagarsėjusį savo darbais, tikrą savo krašto šeiminką, Ignalinos merą, Savivaldybių asociacijos viceprezidentą ir LVŽS valdybos pirmininką Bronį Ropę. Anot Ramūno Karbauskio, Bronis Ropė praktiniais pavyzdžiais demonstruoja tai, ką LVŽS siekia pritaikyti visoje Lietuvoje – mažėjančias šildymo kainas, žalios energetikos plėtrą, skaidrią ir efektyvią namų renovaciją, socialinių paslaugų ir infrastruktūros modernizavimą.

Naujasis LVŽS Utenos skyriaus pirmininkas Vytautas Kazela

Sveika gyvensena turi tapti prioritetu

LR Seime buvo surengta konferencija „Lietuvos sveikatos politika skatinant sveiką gyvenseną. Visuomenės požiūris“, į kurią LR Seimo narė Rima Baškienė pakvietė diskusijai visuomenines organizacijas, dirbančias sveikos gyvensenos srityje, Lietuvos sveikatos centrų atstovus, ministerijų pareigūnus ir visus, kam rūpi visuomenės sveikata. Prie Seimo rūmų mikroautobuse darbuosį UAB „Medicina practica“ specialistai. Kiekvienas konferencijos dalyvis, Seimo darbuotojas ar tiesiog pro šalį einantis vyras galėjo atlikti kraujo tyrimą prostatos vėžiui nustatyti. Akciją „Išsaugokime vyrus“ mecenuoja verslininkas Ramūnas Karbauskis.

Konferencijos dalyviai Vyriausybei skirtoje rezoliucijoje pateikė 15 pasiūlymų dėl fizinio aktyvumo skatinimo, griežtesnės alkoholio ir tabako kontrolės, didesnio dėmesio sveikatos profilaktikai, sveikam maistui, ypač mokyklose, sveikos gyvensenos skatinimui ir kt. Minėta rezoliucija sulaukė atgarsio – šešios ministerijos pateikė savo atsakymus. Žemės ūkio ministerija pažadėjo, kad programoje „Pienas vaikams“ prioritetas būtų teikiamas ekologiškiems arba išskirtinės kokybės ženklų pažymėtiems pieno produktams. Finansų ministerija inicijuoja Lietuvos prisijungimą prie Tabako pagrindų konvencijos Protokolo „Dėl prekybos nelegaliais tabako gaminiiais panaikinimo“. Vidaus reikalų ministerija pritaria, kad būtų neleidiama uniformuotiems pareigūnams rūkyti tarnybos metu (šiuo metu iš dalies tai įgyvendinta policijoje). Ūkio ministerija planuoja skirti daug dėmesio Sveikatos turizmui ir kurortų infrastruktūros plėtrai. Sveikatos apsaugos ministerija iki 2015 metų pabaigos numachiui įdiegti sveikatos vadybos sistemą „E. sveikata“, pagal kurią bus užtikrintas efektyvesnis medicinos įstaigų klientų aptarnavimas. Švietimo ir mokslo ministerija numato skatinti mokyklas didesnę dėmesį skirti vaikų fiziniam aktyvumui.

LR Seimo narė Rima Baškienė šios konferencijos pagrindu yra įregistravusi Alkoholio kontrolės įstatymo pataisą, kuriomis savivaldybėms būtų suteikta daugiau teisių riboti alkoholio vartojimą renginiuose, kuriuose dalyvauja nepilnamečiai asmenys. Pateiktos Maisto įstatymo pataisos, kuriomis maisto produktų gamintojai ir viešojo maitinimo įstaigos būtų įpareigtos tiksliai ir aiškiai informuoti vartotoją apie produktų sudėtį, taip pat ir apie genetiškai modifikuotus organizmus (GMO) maiste.

LR Seimo narė Rima Baškienė konferencijos „Lietuvos sveikatos politika skatinant sveiką gyvenseną. Visuomenės požiūris“ pagrindu yra įregistravusi Alkoholio kontrolės įstatymo pataisą, kuriomis savivaldybėms būtų suteikta daugiau teisių riboti alkoholio vartojimą renginiuose, kuriuose dalyvauja nepilnamečiai asmenys

Seime vykusios konferencijos „Socialiai atsakingas verslas ir genetiškai modifikuoti organizmai“ pagrindu LR Seimo narė Rima Baškienė parengė ir Seime buvo priimta jos rezoliucija „Dėl valstybės nuoseklios politikos dėl genetiškai modifikuotų organizmų“. Šia rezoliucija Vyriausybė buvo paraginta nustatyti teisinius pagrindus žymėti ne tik GMO savo sudėtyje turinčius produktus, bet ir tuos produktus, kurie yra gauti naudojant genetiškai modifikuotus pašarus.

Tikimasi, kad tai paskatins Lietuvos ūkininkus sekti „Agrokoncerno“ prezidento Ramūno Karbauskio pavyzdžiu, nes jis pirmasis šalyje atsakė naudoti genetiškai modifikuotus pašarus. Visoms geroms iniciatyvoms reikia visokeriopo palaikymo, kad teisė rinktis, kokius maisto produktus vartojame, visuomenėje būtų suprantama ne kaip galimybė, o kaip būtinybė.

Andrejus GAIDAMAVIČIUS

Savižudė Lietuva

Vienas psichiatras Seime pasakė: „Nuo spalio 1 dienos per ateinančių 12 mėnesių Lietuvoje nusizudys dar 1000 žmonių“. Viduje ilgai bandžiau sau atsakyti į klausimą „kodėl?“. Tada į galvą atėjo mintis, kad čia ne šiaip sau pavienių žmonių sprendimas gyventi ar negyventi. Visa atmosfera tiesiog pritvinkusi „suicidinių bangų“.

Andrejus GAIDAMAVIČIUS,
gamtosaugininkas

levos Turulytės iliustr.

Taip gerai jaučiausi savaitgalį Paryžiuje. Bet vos tik grįžau į oro uostą, jame pradėjau matyti suakmenėjusius lietuvių veidus. Ir jų vis daugiau, daugiau... Staiga pradingo ir gera nuotaika, sugrįžo nuovargis, depresija ir dar velniai žino kas, bet labai slegiančio. Kažkas yra ne taip. Kažko labai trūksta, kad jausčiausi laimingas. Kažkokio ryšio trūksta tiems lietuviams, kuriuos aš lyginu su medžiais be šaknų. Tiek emigrantų. Tiek nutrauktų ryšių...

Nuvažiavęs į kaimą pirmiausia pabučiuoju vieškelį, po to suvilgau akis dievupės Peršokšnos vandeniu – prie jos šešios mano giminės kartos užaugo. O gal ir daugiau. Kaimelis prie kaimelio. Senelių, prosenelių, proprosenelių sodybos – visos prie tos pačios Peršokšnos. Nuo aukštupio iki žemupio. Ir kai visa tai žinai, tegu kas nori atsitinka, tegu iškerta visą Labanoro girią, užnuodija šulinius, bet ryšys su žeme išliks. Dėl to ryšio man negresia jokios suicidinės mintys. Ir štai galvoju, ar nebus tiems nabagams, kurie prieš save kelia ranką, taip nepasisekę, kad jie to ryšio nežino, nemato ir nejaučia? Ar nebus čia kaltas toks vidinis chaosėlis, kuris sukeltas savo vietos po šia saule neturėjimo?

Ir negali sakyti, kad jie nemylia Lietuvos. Myli. Dar ir kaip. Bet iš ne vieno emigranto girdžiu jau įprastą pasakymą, kad Lietuva labai graži šalis, bet niekam tikusi valstybė. Ir štai ta niekam tikusi valstybė naikina šią labai gražią šalį. Kitaip nei savižudybe to nepavadinsi. Savižudė Lietuva. Jei Lietuva tokia, tai kodėl jos žmonės turi būti kitokie. Kuo geriau įsižiūriu į Lietuvą kaip į asmenį, lyginu ją su kiekvienu jos gyventoju, tuo geriau matau panašumų. Stebėtinau daug panašumų.

Kad ir tas turto sudievinimas. Girdime kiekvieną dieną – surinkti kuo daugiau mokesčių, pritraukti kuo daugiau užsienio investicijų... Ir dar kitokių ekonominių burtažodžių. Jie tikrai užburia ir valstybė nedaro nieko, kas jai neatrodo pelninga. Visos vertybės pinigais matuojamos. Net gamtosaugoje turiu taip sukalkuliuoti, tarkim, vilkų ekonominę naudą, kad ji būtų didesnė už ekonominę žalą, nes antraip šiukštu – net neužsimink apie šių gyvūnų apsaugą.

Taip, yra labai daug gražių deklaracijų, gražių vaidinimų pastatoma Operos ir baleto Seime. „Gamtos apsauga kainuoja“ – iš tribūnos sako Aplinkos ministras, o nulipus nuo tribūnos pinigų už stumbrų ištryptą rapsų lauką, pasėta tik dėl ES išmokų, n e r a . Aplinkosaugininkų sąskrydžiui yra. Stumbrams nėra. Jeigu stumbrai gertų degtinę, gal būtų.

Šitoj vietoj aš jau pamirštu savo vilkus ir noriu keiktis... Šitas žvėris – stumbras – pasaulyje apskritai tik per stebuklą išliko, jo bandos išsaugotos tik dėl zoologijos sodų. Gyvas gamtos paminklas. Kam įdomūs tie Valdovų rūmai, kuriuose labai daug visko lenkiško, vengriško ir mažai lietuviško? Stumbrai yra įdomūs. Ir užsieniečiai sunkiai tiki, kai pasakau, kad Lietuvo-

je yra stumbrų. Laisvėje! O dabar visus į getą... T.y. į aptvarus. Ir tegu nepamiršta išbraukti iš Raudonosios knygos arba įrašo į ją, kaip išnykusią rūšį. Nes juk daug Kauno zoologijos sode yra gyvūnų, bet jie nėra laikomi mūsų faunos dalimi, nes laisvėje negyvena.

O kur jiems gyventi? Ruošiasi ištremti į Dzūkiją. O dar geriau, jei ištremtų į Baltarusiją, ten miškų daugiau. Čia prisimenu vieną ir verkti, ir juoktis verčiančią žinią, kurią paskelbė kažkoks naujienų portalo anonimas: „Lietuva – geriausiai pasaulyje miškus sauganti valstybė!“ Ir nusirito ši „žinia“... Seime, vos tik svarstomas koks nors Miškų įstatymo pataisymas, žiūrėk ir neiškenčia koks nors skvernuotasis – „Lietuva – geriausiai pasaulyje miškus sauganti valstybė!“. Paskui žiūriu per nacionalinę televiziją Generalinė miškų urėdija reklamuoja ir užbaigia: „Juk neveltui Lietuva paskelbta geriausiai miškus sauganti valstybė!“. O kažkas iš draugų sumurmėjo: „Jei yra dar kur nors blogiau nei Lietuvoje, tai man gaila tokios valstybės“.

Sumurmėjo, kaip ir visi sau pamurmam, taip ir liko. Prisimenat 2010 metų škvėlą? Milijonas kietmetrių medienos buvo išversta (iš viso per metus kertama 7-8 mln. ktm.). Labai nepagarbiai apie medžius kalbu šią stichinę nelaimę nusakydamas ne išversto miško plotu (hektarais), o medienos kietmetriais (kažkas panašaus į kubinius metrus, jei girdit šitą žodį pirmą kartą). Bet tokia toji statistika – kietmetrius lengviau paversti į litus. O kai paverti litais, tada žmogus, kuriam litai yra labai svarbūs, realiai ima suvokti, apie kokį mąstą, kokį dydį šnekama.

Taigi vietoje to, kad valstybė po šio škvėlo leistų mūsų girioms bent kiek atsistatyti, Vyriausybė (tada dar Andriaus Kubiliaus Vyriausybė) ne sumažino metinę kirtimo normą, o padidino! Padidino todėl, kad buvo Ūkio ministerijos konstatuota, jog valstybės įmonės, ypač miškų urėdijos, per mažai sumoka valstybei mokesčių (oficiali priežastis). Be to, artėjo nauji Seimo rinkimai ir partijoms finansuoti iš valstybės biudžeto reikėjo paimti papildomų milijonų (neoficiali priežastis).

Taigi iš kur miškininkai paims daugiau tų milijonų, jei ne iš kertamo miško? Nurodymas duotas, miškininkai kerta. Kerta, net ašaros bėga. Bent jau vienam iš mano pažįstamų girininkų tai sukėlė didelį gaudulį. Andriau, sako, 12 metų savo girininkijoje kasmet po vieną kitą gamtos kampelį išsaugodavau, kur prie pelkės, kur nelabai apsimoka kirsti, kur su urėdu susitardavau, kad tegu ten būna kertinė miško buveinė ir pan., ir štai vieną dieną viską, ką per tuos 12 metų sutaučiau – liepė atrėžti. Viską! Kas 2011-2012 metais važinėjo Labanoro girios žvyrkeliais, turėjo matyti tokias aukštas aukštas rąstų rietuves, abipus kelio nusidriekusias po keliasdešimt metrų. Vie-

tos gyventojai pradėjo murmėti (juk murmėti tik ir sugeba): „Štai – duoklė Grybauskaitei“. Kodėl Grybauskaitei, klausiu. Grybauskaitė gera. Čia duoklė Kubiliui.

Praėjus porai metų, po to, kai Grybauskaitė kartu su Vilniaus meru plovė beržinį rastą „IKEA“ atidarymo proga, pradėdau manyti, kad ta duoklė buvo visgi Grybauskaitei. Ką simbolizuoja tas beržinio rasto pjovimas prie miškų vartojimo mašinos atidarymo? Ko gero tik kietmetrį. Bet ne Pauliaus Širvio „Aš beržas, lietuviškas beržas“. Ne Labanoro girios poeto Albino Benedikto Bernoto priekaištą, kurį pacituosiu visą:

*Beržams dainas dainavot andai –
Ir dantys baltavo tarp lūpų.
Nejau beržynai tie – kaip dantys –
Nejau taip gėlė, kad išlupot?*

*Suskaldėt kelmus išsijuošę.
Į burną šveplą vėjas pučia.
Tai ką dabar mes uždainuosim,
Kada burnoj taip baisiai tuščia?*

*Kelmų žandikauliais sukandę
Kaip vatą baltą sniego plynę.
Baisu prabilt, baisu kaip danti
Išspjauti apmaudą ledinį.*

*Jis mano – tavo – gerkle lipa –
Kirtėjau – tėve – žemės kurmi –
Bučiuoju iškirstą sodybą –
Ir motiną – į tuščią burną.*

*Tai tiek. Ir viskas. Ir sudievu.
Dainoj beržai siūbuoja saugiai.
O aviža lyg beržas pievoj
Per vieną vasarą užauga.*

Neprimena tas rasto pjovimas ir Tautos sąžinė vadinto Justino Marcinkevičiaus aiškiaregiškos minties – „Ateityje žmogus galės vadintis žmogumi tik būdamas gamtosaugininku“. Atrodo, jau nebeliko kitų būdų kovoti prieš demagogiją ir melą, kaip tik atsistoti ir eiti tribūnos link, deklamuojant Justino Marcinkevičiaus eiles. Būtent taip, kaip tai darė šviesios atminties Rozalimo miestelio mokytoja Genovaitė Valčiukienė. Visi iš jos juokėsi, bet ji vistiek pasiekė savo – naujų danų kaulidžių Pakruojo rajone nepastatė. Pasekmės buvo tik Pakruojo merui, kuris ją nuolat sapnuodavo, kol prasigėrė...

Taigi jei koks Seimo narys ar ministerijos klerkas bando užknisti jus demagogija ar nevykusiu juokeliu, ar nevertas jis to, kad būtų užknistas eilėraščiu? Kol kas labai trūksta kitos Genovaitės Valčiukienės, kuri išdrįstų kalbėti eilėmis. Labai trūksta ir kito Justino Marcinke-

vičiaus – kitos Tautos sąžinės, kito moralinio autoriteto, kuris pasakytų: „Prezidente, praskrisk virš Labanoro girios ir pažiūrėk, kaip ji atrodo!“. Ir skrido. Prezidentas Valdas Adamkus skrido virš Labanoro girios, kai gavo vietos gyventojų skundą, kad ji labai kertama. Tai buvo... 1998-iejį. Dieve... Kad dabar Labanoro giria būtų bent iš tolo panaši į tuos 1998-uosius! Dabar jau nei kas skristų, nei būtų, į ką žiūrėt.

Štai praėjusį savaitgalį nutariau pagrybauti ir padariau tokį eksperimentą. Nutariau išvengti kirtavietės ir į namus grįžti tik neiškirstu mišku. Turėjau padaryti 10 km ilgio lanką... Tad kur tam stumbrui ar vilkui dėtis? „Vilkas gudrus, jo lengvai nesumedžiosi, pasislėps taip, kad nerasi“, – postringauja šiandien vienas Seimo narys. Bet kur jam slėptis – nepasakė. Plynoj kirtavietėj, apstatytoj medžiotojų bokštelių? Štai nuimčiau tavo namo stogą, sienas – slėpkis! Ne miškėliai, iškapoti šachmatine tvarka, o girios – girios yra namai vilkui ir stumbrui. Girios, kurioms išplėšta siela, kaip rašė dar vienas mėgiamas mano rašytojas Pilkoji Pelėda.

Ir aš galėčiau dar daug ką parašyti. Dar daug kur matau tokį Lietuvos elgesį, kad ne kiekvienas savižudis taip elgiasi. Bet kas iš to? Nereikia savižudžių gelbėti, nes jiems kiekvienas gelbėjimas yra naujas akstinas kartoti savo suicidinį elgesį vėl ir vėl. Nereikia gelbėti ir Lietuvos. Save. Save pirmiausia reikia gelbėti. Lietuvai reikia pirmiausia tavęs – sveiko, žvilgančiomis akimis, jaučiančio ryšį. Tada gali bandyti gelbėti savo kiemą – artimiausią gyvenamąją aplinką. Retais atvejais, jeigu labai pasistengsi, dar gali išgelbėti savo gimtinę. O visa kita – Lietuvos, Europos Sąjungos, Pasaulio gelbėjimas – tėra tik politikavimas. Arba pavadinkime tai kitaip – įdomus užsiėmimas visam gyvenimui.

Kažkas turi ir tai daryti, bet tas kuris tai daro – paaukvoja labai daug. Štai aš savo gamtosaugininko karjerą pradėjau nuo Kauno želdinių gelbėjimo. Gelbėjau net išsijuošęs – piketai, raštai, televizijos... Net Pažaislio ažuolą išgelbėjau. Gyvenau tuo metu ten. O net nespėjau atsitokėti, kaip neliko mano gimtosios Labanoro girios... O paskui neliko ir Pažaislio ažuolo. Ir daugelio tų „išgelbėtų“ Kauno želdinių. Ir taip visur.

Net nežinau, kaip užbaigti šitą ilgą rašlavą. O gal nereikia užbaigti. Gal kaip tik reikia pradėti daugiau rašyti. Mano dvasinis tėvas – gamtininkas, žurnalistas ir rašytojas Leonardas Grudzinskas, su kuriuo buvo lemta susipažinti tik jo gyvenimo pabaigoje (kaip ir su dauguma, kuriuos čia paminėjau), kartą man yra pasakęs: „Jei ir padėsi kuo Gamtai – tai tik plunksna“. Ir dar vienas jo sakinyv giliai įaugo į širdį, taip giliai, kad nuolat savo draugams sakau kaip palinkėjimą: Telydi tave amžinas Gamtos ilgesys!

Kodėl reikėtų rinktis Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą?

✓ **LVŽS** narių veikla yra skaidri.

✓ **LVŽS** merai, seniūnai ne kartą pripažinti geriausiais Lietuvoje, savivaldybėse. Mūsų komandoje įvairių sričių profesionalai, dirbantys ministerijose, ES institucijose, valstybės įstaigose.

✓ **LVŽS** jungia labai smulkias ir stambias verslininkus, verslo kooperatyvų lyderius, mūsų žmonės kuria tūkstančius darbo vietų visoje Lietuvoje.

✓ **LVŽS** pagrindą sudaro visoje Lietuvoje – kaimuose, miesteliuose, regionų centruose – gyvenantys ir dirbantys žmonės. Tai ne saujelė vilniečių, kurie dažnai pasirodo TV ekranuose.

✓ **LVŽS** sąrašė yra visi tie, kurie aktyviai rinko parašus referendumams dėl Visagino atominės elektrinės statybų, dėl žemės pardavimo užsieniečiams draudimo. Dėl šių žmonių pastangų

Sveikuolių sąjungos prezidentas Dainius Kepenis dalyvavo rinkimuose LVŽS sąrašė

Lietuvos piliečiai galėjo sudalyvauti referendume ir išreikšti savo nuomonę.

✓ **LVŽS** sąrašas buvo vienintelis Seimo rinkimuose sujungęs žaliuosius, sveikuolius, bendruomenių šviesuosius, siekiančius švarios aplinkos, sveiko maisto, sveiko gyvenimo būdo...

✓ **LVŽS** turi patirties ir noro tvarkyti Švietimo, Kultūros, Žemės ūkio, Aplinkos ministerijų kuruojamus klausimus.

✓ **LVŽS** komandai tinka epitetai – žaliausia, žemiškiausia, ūkiškiausia, sveikuoliškiausia, patikimiausia.

✓ **LVŽS** aktyviausiai kelia genetiškai modifikuotų organizmų grėsmės mūsų sveikatai klausimus.

✓ **LVŽS** narių ir kandidatų į Seimą, savivaldybes amžiaus vidurkis yra vienas iš mažiausių, čia bene daugiausiai jaunų, patyrusių, išsilavinusių žmonių.

IŠJUNK TELEVIZORIŲ
SKAITYK LAIKRAŠTĮ IR
LEISK PERSKAITYTI KITAM
PANAUDOK POPIERIŲ

Jeitiki, kad Lietuva turi likti

prisijunk prie

natūraliausia, sveikiausia, švariausia Europos šalis, kur žmogaus ir gamtos darna kuria dvasiškai ir materialiai turtingą visuomenę,

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos veiklos

Pasinaudok teise skirti 1 proc. pajamų mokesčio Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai iki gegužės 1 d.

lvzs.lt/anketa